

LIGET ÚTI ÓVODA

NEVELÉSI GYAKORLATA

Az óvoda mottója:

„Vannak új utak.

Minden azon múlik,

hogy merjünk járni rajta.”

Tartalomjegyzék

1. Helyzetkép az óvodáról	3
1.1. Óvodánk bemutatása.....	3
2. Óvodánk sajátos pedagógiai arculata, érték és célrendszere	3
2.1. Az érték azonosság az óvodai csoportjainkban	3
2.2. Alapelveink.....	5
2.3. Nevelési célunk.....	6
2.4. Feladatunk	4
2.5. Küldetésnyilatkozatunk, jövőképünk, gyermek és óvodaképünk.....	9
3. Nevelésünk kerete.....	12
3.1. Egészséges életmód alakítása.....	12
3.2. Az érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok.....	18
3.3. Programunk napirendje.....	24
4. Programunk tevékenységkerete.....	26
4.1. Hagyományápolás, népszokások, jeles napok.....	26
5. Programunk tevékenységformái.....	34
5.1. Játék, játékba integrált tanulás.....	42
5.2. Vers, mese, dramatikus játék.....	44
5.3. Ének, énekes játékok, zenehallgatás.....	49
5.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka.....	56
5.5. Mozgás, mozgásos játékok.....	61
5.6. A környezet tevékeny megszerettetése.....	65
5.7. Munkajellegű tevékenységek	71
6. Speciális feladataink.....	73
6.1. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk.....	73
6.2. Szolgáltatásaink.....	75
7. Programunk kapcsolatrendszere.....	76
8. Programunk erőforrásai.....	80
8.1. Személyi feltételek.....	80
8.2. Tárgyi feltételek.....	81
8.2.1. Programspecifikus eszközök	81
8.2.2. Eszközök és felszerelések jegyzéke.....	84
9. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....	87
11. A helyi nevelési program alapját képező dokumentumok.....	
12. Felhasznált irodalom.....	99
13. Érvényességi nyilatkozat.....	103
14. Legitimációs záradék.....	104

1. Helyzetkép az óvodáról

1.1. Óvodánk bemutatása

Az 1972-ben óvodai céllal épült 4 csoportos óvodánk a forgalomtól elzárt, csendes környezetben helyezkedik el, vasúton, közúton könnyen megközelíthető.

Az épület és az udvarrész folyamatos karbantartása, felújítása a külső és belső környezet esztétikusságát, kulturáltságát, ápoltságát eredményezi.

Az itt dolgozó óvodapedagógusok, dajkák, fejlesztő pedagógusok hivatástudatának, gyermekszeretetének, a gyermekek iránti felelősségének eredménye, hogy óvodánkban alacsony a fluktuáció.

Programunk, Nagy Jenőné: az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” című választható program adaptációja.

Óvodánk e program gyakorlati kipróbálójaként modellóvoda lett.

A programismertető óvodálatogatások keretében közel 3800 óvónővel osztottuk meg tapasztalatainkat elméletben, gyakorlatban.

Nevelőtestületünket a szakmai igényesség, az innovációkészség, a pedagógiai optimizmus jellemzi. Ennek eredményeként 2003-ban a Teljkeskörű minőségirányítás bevezetéséért oklevél elismerésben részesültünk. Ehhez az innovációhoz kapcsolódóan 2004-ben a Közoktatás Minőségéért Díj Kiválóság Kategóriában oklevelet kaptunk.

2. Az óvodánk sajátos pedagógiai arculata, érték- és célrendszere

2.1. Érték azonosság az óvodai csoportjainkban:

Programunk magában foglalja a hazai óvodai gyakorlat legjobb tapasztalatait azért, hogy a tradicionális értékeket megőrizze. Ugyanakkor arra készítet bennünket, hogy az egész napi óvodai életet még differenciáltabban, az egyéni

szükségleteket, képességeket, a hátrányos helyzetű, a kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztési metódusait figyelembe véve szervezzük meg. Óvodásainkat okos szeretetben, érzelmi biztonságban, humorral teli szabad légkörben, sok szép művészeti élményt biztosítva neveljük. Akkor tudunk eredményesen dolgozni e programmal, ha a művészetek eszközeivel gyakran hatunk a gyermekekre. Felhasználjuk a verset, a mesét, a dramatikus játékokat, a drámajátékot, az éneket, énekes játékokat, zenehallgatást, a rajzot, mintázást, kézimunka léleknevelő erejét, és gyakran eljuttatjuk a gyermekeket az „AH” élményig.

A természeti, tárgyi környezet megismertetését úgy irányítjuk, hogy a gyermekek a közvetlen környezetükben szerezzenek tapasztalatokat, ismerjék városunk értékeit. E lehetőségeket gazdagítjuk még az erdei kirándulásokkal, erdei terepgyakorlatokkal, ahol a rácsodálkozás élményén túl az „AHA” élmény, a felfedezés során megjelenik.

Tudjuk, hogy az óvodás korosztályra a „mozgáséhség” jellemző. Programunk a mindennapi szabad mozgáson túl beiktat szervezett mozgásokat is, hogy a gyermekeknek megfelelően fejlődjön keringési, mozgató- és légzési rendszerük, valamint a csont- és az izomrendszerük teherbíró képessége.

A népművészet formanyelvén megjelenő vers, mese, énekes játék, vizuális- és tárgyi környezetet kiemelő programunk tevékenységi keretként építi be a hagyományőrzést, népszokásokat. Így az évszakokhoz, jeles napokhoz csoportosítva tervezzük meg az óvodai nevelés tartalmait.

Programunk olyan művészetek iránt érdeklődő szakembereket kíván, akik legalább egy művészeti ágban képesek magas szinten, kellő kreativitással és beleélő képességgel közvetíteni az esztétikai értékeket.

2.2. Alapelveink:

- ❖ Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelemgazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.
- ❖ A gyermeki személyiség fejlesztése az egyéni szükségletek figyelembevételével a kölcsönös bizalmon, és a másság és az eltérő ütemben fejlődő gyermekek elfogadásán alapuló partneri kapcsolat kialakításában valósul meg.
- ❖ A nevelésünk hatékonyságát a támogatói attitűd jegyében a bátorító pedagógia alapelvei mentén érvényesítjük, külön hangsúlyozva az emberi méltóság, a gyermeki jogok tiszteletben tartását.
- ❖ Az egyéni, mikro csoportos szervezeti formában, a tanulási kudarcot leküzdeni segítő tevékenységekben, a projekt tanulási módszer alkalmazásával a gyermek fejlődési üteméhez illeszkedő, differenciált fejlesztés valósul meg.
- ❖ Gyermekeink eltérő szociokulturális háttérből érkeznek hozzánk, ezt figyelembe véve, ehhez igazodóan biztosítjuk számukra az óvodai neveléshez való hozzáférést.
- ❖ A folyamatos önfejlesztő tevékenység során, a begyűjtött külső és belső információk elemzési adatainak figyelembevételével, a nevelő munka során a PDCA logika érvényesül.

2.2.1. Alapelveink kiindulási pontjai:

- Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszhető.
- A felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy:
„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”
- Minden gyermek megismeri a testi, lelki, szellemi értékeit, érzékeli hiányosságait, melyekkel lelki feszültség nélkül szembesül.

2.3. Nevelési célunk:

- ❖ Az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- ❖ Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- ❖ A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.
- ❖ Az ellenőrzés, értékelés, mérés során feltárt nevelés hiányosságai javítását szolgáló intézkedési tervek megvalósításával, a szervezet önfejlesztésével, a gyermekek magasabb színvonalon történő nevelésének biztosítása.

2.4. Feladatunk:

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi – szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciálódásának segítségével.

2.4.1. Az erkölcsi – szociális érzelmek alakítása

Feladatunk:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkör megteremtése.
- Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétekkel, a közösen végzett munka örömeivel, a szimbólumokkal, jelekkel olyan erkölcsi tulajdonságok megerősítése, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.
- A mindennapi testi – lelki edzés lehetőségével fejlesszük a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- A gyermek – gyermek, a felnőtt – gyermek viszonyában megmutatkozó, - az óvodapedagógusok módszertani eszköztárát alkalmazva, kiemelten a bátorító pedagógia alkalmazását - pozitív érzelmi töltés kialakulásával segítsük a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képessé váljon a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítésével segítsük a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.
- A szociális érzékenység kialakításával segítsük a másság elfogadását.

2.4.2. Az esztétikai érzelmek alakítása

Feladatunk:

- Az egyéni igényeket is figyelembevevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének kialakítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlásával segítsük elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosításával segítsük a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg mindennapjainkban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élmény – befogadó képesség.
- A gyermekeket képessé tegyük a tárgyi – emberi – természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

2.4.3. Az intellektuális érzelmek alakítása

Feladatunk:

- Az intellektuális érzelmek megjelenésével segítsük elő az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb – tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsiságára, utánczési kedvére építve fejlesszük a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást – különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítését.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozásával fejlesszük az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.

- A meghitt beszélgetésekkel erősítsük a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.
- Az érzelmi alapigények biztosításával – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet – segítsük a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

2.5. Küldetésnyilatkozatunk, jövőképünk, gyermekképünk:

2.5.1. Küldetésnyilatkozat

Mi a Liget úti óvoda dolgozói elköteleztünk vagyunk az óvoda közös értékrendje és a művészeti nevelés iránt.

Küldetésünknek tekintjük a szeretet és élménypedagógia erejével a gyermekek pozitív énképének fejlesztését. Pedagógus közösségünk szakmai felkészültsége, nevelési attitűdje, biztosítja minden gyermeknek az egyéni fejlődési ütem figyelembevételével a differenciált fejlesztést. Garanciát vállalunk arra, hogy a fejlesztés tartalmát „Csak tiszta forrásból” merítjük, amely a magyarságtudat alakítását, és a lokálpatriotizmust alakítását szolgálják. Modellóvodaként vállaljuk a művészeti program értékeinek tudatos közvetítését a gyermekek és szüleik felé. A helyi nevelési programunkkal koherens partneri igényeket kielégítjük. Feladatunknak tekintjük az ONME szakmai egyesületünk országos rendezvényeinek szervezését, lebonyolítását.

2.5.2. Jövőkép

A Liget úti óvoda váljék olyan intézménnyé, ahol a dolgozók elhivatottsága, szakmai felelőssége megalapozza a gyermekek egyéni szerepeinek kialakulását, a társadalmi értékek mentén.

Művészeti programunk alapértékei, innovációs eredményeink váljanak szemléletformáló erővé és értékközvetítő gyakorlattá határainkon belül és túl.

5.2.3.A MI óvodásaink – Gyermekképünk:

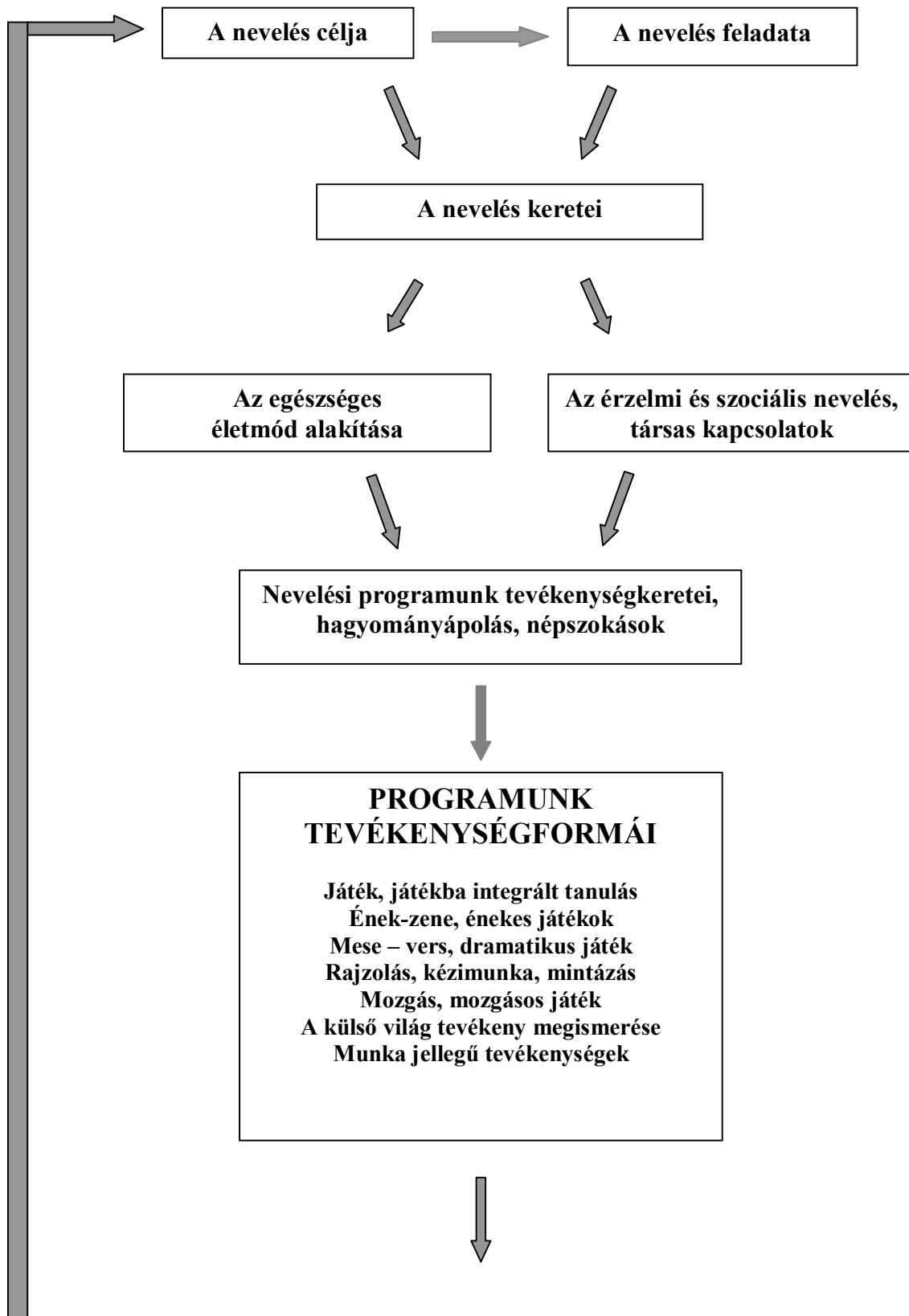
A Liget úti óvodás gyermekek szoros érzelmi kapcsolatban, örömmel töltik napjaikat az óvodában. Pozitívan viszonyulnak a művészeti területekhez, amelyekben megnyilvánul alkotó kreativitásuk az önkifejezés eszközeként. Alapvető tevékenységükben, a játékban kiteljesedik az együttműködési készségük, az empaticusságuk. Társas kapcsolataikban elfogadják a különbözőségeket, szolidárisak a társaikkal. A természeti és társadalmi környezetük értékeit képesek rácsodálkozással felfedezni. Az élmények közös feldolgozását támogató légkörben, a gyermekek be- és elfogadók.

5.2.4. A MI óvodánk – Óvodakép:

A Liget úti óvoda minden kisgyermek számára biztonságos, esztétikus, derűs, harmóniát nyújtó intézmény, amely lehetőséget ad a gyermekek szabad játékára, a spontán és utánzásos tanulásra. Óvodaképünk tükrözi az óvodánk közös értékrendjét, és az egyéni arculatot biztosító művészeti program specifikumait. Szakmailag jól felkészült, innovatív szemléletű kollegák biztosítjuk óvodánkban az egyéni bánásmód érvényesülését a gyermekek egyéni szükségleteinek tiszteletben tartásával. Az integrált környezetben az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítő dolgozók, a szülők és gyermekek számára a másság elfogadása és a társakkal szembeni tolerancia jellemző. A munkánkat a gyermek fejlődésébe, fejleszthetőségébe vetett bizalmunk, a pedagógiai optimizmusunk jellemzi. Az óvodánk dolgozói a gyermeki igényekre, jelzésekre, érzelmi

reakciókra diszkrimináció nélkül fogékonyak, a megoldásban támogató partnerként vesznek részt.

Programunk rendszerábrája

3. Nevelésünk kerete

3.1. Egészséges életmód alakítása

Célunk:

A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatunk:

- ❖ A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- ❖ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- ❖ A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése.
- ❖ Az egészséges életvitel szokásrendszerének kialakításával a drogprevenció megvalósítása.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

Az óvodai felvétel után a gyermekekről **anamnézist** készítünk, és kitöltjük az „információ gyűjtése a gyermekek neveléséről” című lapot. Ezzel elindítjuk az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezük a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítésével megalapozzuk a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez szükséges.

A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Ezért folyamatos megfigyeléssel, pl. testsúly, testmagasság, szem, hajszín és méret, láb-kéz stb. **összehasonlító mérésekkel** segítjük az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.

A gyermekek gondozásában feltételnek tekintjük az óvónő és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a **természetes testközelség** meglétét. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metajelzésekkel közelednek feléjük és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetjük a gyermekek igényeit, családból hozott szokásait.

Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától kezdve biztosítjuk a gyermekeknek. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a **dajkák bevonásával** együtt végezzük a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a testápolási szokások sorrendjét.

A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért figyelemmel kísérjük a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezetten, a folyamatosság módszerét alkalmazzuk.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. Megismerjük a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzük a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermekeket, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, a nap bármely szakában a folyadékbevitelt.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. A gyermekek ápolása közben beszélgetünk a gyermekekkel, hogy a kívánságuk, kérésük alapján tudjunk segíteni. Az óvodai és a családi gondozási szokásokat

igyekszünk összehangolni, ezzel segítjük az azonos elvek betartását. Különös gonddal védjük a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztántartásához, a WC – használatához megteremtjük az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködéssel** védjük a gyermekeket. Következézetesen kérjük a szülőket, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőznünk a szülőket a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről. Türelmes, meggyőző munkával a szülők jó partnereinkké válnak.

A mindennapi szabad mozgást nélkülözhetetlennek tartjuk az óvodai életben. Biztosítjuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.

A gyermekek alvásigényének egy részét az óvodában biztosítjuk. A nyugodt pihenés feltételének tartjuk a csendet, és a biztonságot. Az elalvás előtti meséléssel, és az azt követő altatódalok dúdolásával kondicionáló reflexként hatunk a gyermekekre. Arra törekszünk, hogy minden alkalommal éljék át a gyermekek az altatódalok hatására kialakult szendergés állapotát. A gyermekeknek különböző az alvásigénye. Egy órai nyugodt pihenés után lehetővé tesszük, hogy a nem alvó (5 – 6 – 7 éves) gyermekek felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Májustól kezdve a leendő iskolás gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy csak akkor pihenjenek, ha igényük van rá. Ezzel is előkészítjük a gyermekeket a kisiskolások napirendje szerinti életre.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápoljuk mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén.

A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekszünk gátolni.

Három – négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Óvodánkban a tapintatos, szeretetteljes bánásmóddal és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolattal elősegítjük a valós okok megszűnését.

A szervezett mozgásos tevékenységekkel, a mozgásigény kielégítését segítjük. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartását javítjuk.

A gyermekek egészséges életmódját a mindennapos **edzési lehetőségekkel** alakítjuk. Erre a legtöbb lehetőséget a **szabadban tartózkodással** biztosítjuk, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében napi **kocogó-futó lehetőségeket** szervezünk. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk dönthetik el, mennyit futnak. A felnőttekkel együtt végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot, állóképességet.

A gyermekekkel a **víz edző hatását** is megéreztetjük. Jó idő esetén, az udvaron pancsolnak, zuhanyoznak. Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeknek uszoda-látogatást szervezünk.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése

Az óvodánk feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezetünk megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, így megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Legfontosabb fejlesztési terünk az óvodaudvar. Az udvaron a különböző korú gyermekek együtt játszhatnak.

Az udvar esztétikai szépségét a sok virággal, cserjékkel, ízlésesen kialakított virágoskerttel alakítjuk. Minden gyermeknek lehetősége van homokozni. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület áll a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán van olyan zártabb udvarrész, „pódium-szerű” lehetőség, ahol énekes játékokat játszhatunk a gyermekekkel.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében esztétikusan, ízlésesen rendezzük be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** alkalmassá tesszük a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tételével biztosítjuk a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát is adunk. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan esztétikus kisméretű függönyt használunk, ami nem veszi el a természetes fényt. Tűző nap esetén biztosítjuk a sötétítő függönyöket.

A művészeti tevékenységekhez elkülönített részeket alakítunk ki a csoportszobában. Esztétikus, valóságos „mesebirodalmat” teremtünk, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere. Kialakítunk olyan sarkot, vagy részt, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek, és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges. Olyan helyet is kialakítunk, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez. A csoportszobában helyet biztosítunk még a mikro csoportos séták alkalmával talált „kincseknek”, a természeti és társadalmi környezetben szerzett élményekről készült fotóknak, és a nagymozgásos játékeszköznek. A belső környezetet szín, forma, alakosság, méretarány szerint alakítjuk, a díszítés anyagszerűségének tudatos összeválogatásával.

Az **öltözők** ízléses berendezésével, világításával, fűtésével, szellőzőttségével biztosítunk minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. A gyermeköltöző továbbá a szülők informálásának tere is egyben, ahol tematikusan elkülönítve tájékoztatjuk a szülőket az évszakprojektekről, a gyermekcsoport fejlődésének mutatóiról, a partnerközpontú működés eredményeiről, valamint az általános napi tudnivalókról.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközökkel segítjük a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait megjelenítjük képi formában is a szokások rögzítésének elősegítésére.

Programspecifikus elemünk az **ovi-galéria**, ahol évszaki tárlatokat rendezünk. A gyermekek szemmagasságában kiállított művészi alkotások – megfelelő megvilágításban – a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják.

A gyermekek önismeretét, én-formálását, az élményközvetítést, az együtt átélt élmények újbóli átélését segítjük a gyermekekről készült videofelvételek közös megtekintésével. A szülőkkel a látottak közös értelmezése hozzájárul az óvodában folyó nevelőmunka megismeréséhez, tudatosításához.

A gyermekek által használt helyiségekben vizuális jelekkel segítjük a szokások beidegződését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- ❖ A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkezdőjüket önállóan használják.

- ❖ Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- ❖ Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- ❖ Teljesen önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- ❖ A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- ❖ A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- ❖ Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

3.2. Az érzelmi, szociális nevelés és társas kapcsolatok

Célunk:

A szociális és egyéni neveléssel a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Feladatunk:

- ❖ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig.
- ❖ A gyermek – gyermek, a felnőtt – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségében az érzelmek dominálnak, ezért a gyermekeket az óvodánkban érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör veszi körül. **Családias légkörben** alakítjuk a gyermekek érzelmi kötődését társaihoz és a felnőttekhez egyaránt. Ezzel olyan alaphangulatot teremtünk, amely kapcsolatteremtésre, cselekvésre, tevékenységre ösztönöz.

A gyermekek szabadon mozoghatnak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozzuk az otthonosság érzését. Biztosítjuk még azt is, hogy az 5 – 6 - 7 évesek meghatározott céllal önállóan mehessenek ki az udvarra is. (Természetesen a közvetett figyelemmel kísérést biztosítjuk.)

Van minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az otthonosság érzését segítjük elő azzal is, hogy minden gyermeknek tároló helyet biztosítunk, ahová saját eszközeit, játékait, a mikrocsoportos tapasztalatgyűjtésen talált „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóin nyugalmat árasztó halk zenével fogadjuk az érkezőket.

A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. Ezért a szülőkkel együtt teremtjük meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A szülő jelenléte a gyermekeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A beszoktatásban mindkét óvónő részt vesz, és a

dajkával együtt gondosan előkészítjük ezt az időszakot. A gyermekek jelét úgy válogatjuk ki, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt tudunk kapcsolni. Így még a kevésbé vonzó jel is kedvessé válik. Ez a gyermek első esztétikai élménye az óvodában!

A sok érdekes, izléses játék mellett mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek befogadásában.

Már a beszoktatás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végezzük a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerekkel gyakoroltunk, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. Az 5 – 6 – 7 éves gyermekek segítenek a kiscsoportosok öltöztetésében, körül veszik őket gyengédséggel, szeretettel.

A családi légkör megteremtésével elősegítjük a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez gazdag, tevékenykedtető életet biztosítunk. Közös tervezéssel meg és értelmezzük újra hagyományos rendezvényeinket úgy, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltetjük. Ünnepeinkben is a jelképek, az élménykövetítés és a személyesség jelenik meg.

A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk arra, hogy minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választhassanak, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motivációs állapotot. Így alakítjuk ki, hogy egy időben, egymástól függetlenül szerveződnek különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is.

Minél több tevékenységet szervezünk a kicsik és a nagy óvodások együttműködésére. Kibővítettük az óvodások és az idősebb gyermekek (iskolások) találkozásának lehetőségeit is. E célra kihasználjuk a véletlen és a tervszerű találkozásokat. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy más kultúrából

érkező gyermek és szülei részére a hagyományaik, népük tradíciójának megismertetésére, gyakorlására. (ételek, népviselet, népzene, mese, tánc)

A gyermek – gyermek, a felnőtt – gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakítását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége. Ebben kiemelkedő szerepet vállalunk mindannyian, akik irányítói, s egyben társai vagyunk a gyermekeknek. Nevelésünk alapja a feltétel nélküli szeretet, a határokkal együtt. A határokat úgy szabjuk meg, hogy a gyermekek meg tudjanak felelni az elvárásoknak.

Nevelőmunkánk hatékonyságát úgy növeljük, hogy az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára – egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tesszük.

A felnőtt – gyermek kapcsolatában a bátorító pedagógia elvei a következő módon jelennek meg:

- A felnőtt próbálja megérteni – elsősorban érzelmileg – a gyermekeket.
- Parancsolás helyett igyekszik kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)
- A gyermekek mágikus képzeletét bevonja a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)
- A felnőtt magyarázatában megjelenik a dolgok pozitív oldala.

- A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosít, a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezet be konzekvenciákat.
- Kialakítja a közösségi élet szabályait. Képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segíti a gyermekbarátságok kialakulását, úgy formálja a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt neveli a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgatja meg, hogy véleményt tudjon mondani a történekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön, a konfliktusok megoldásába beépíti a dráma eszközeit.
- A felnőtt bátorít minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örül a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek lehetőleg nem kap figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzzük.
- A felnőtt – gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenik meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzzük a megbántást, hibáztatást, kritizálást, kioktatást, kiabálást, panaszkodást, prédikálást. (A személyes perceket biztosítjuk minden gyermeknek, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítsük. Ezekben a beszélgetésekben a mások és a saját érzésfogadása és megfogalmazása is hangot kap.)

- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlesztjük a felnőttek példájával, bátorításával, türelmével, bizalomelőlegével s azzal a szemlélettel, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek választási lehetőséget adnak a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömevel jelzi dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelöli meg a veszélyeket, problémákat.
- A felnőtt felhasználja a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

Ezeket az elveket nyilvánosságra hozzuk. Értelmezzük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is. Kitezzük a csoportok folyosójára, mert ez sugallja nevelési felfogásunkat is. Értelmezzük, vizsgáljuk a gyermekek társas viselkedését, kapcsolatát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra, megtalálják helyüket a közösségben.
- ❖ A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást is megkérik a szabályok betartására.
- ❖ A felnőttek kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- ❖ Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- ❖ Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, társas kapcsolataik fejlődnek, az önszerveződő csoportos együttes tevékenységeken belül. A

csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.

- ❖ Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- ❖ Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, megfogalmazzák hiányosságaikat.
- ❖ Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- ❖ Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

3.3. Programunk napirendje

A napi életritmus kialakítását alapvető feltételnek tekintjük a testi-lelki harmónia megteremtéséhez. Ezért a családdal közösen alakítjuk ki a gyermekek napirendjét.

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesítjük a folyamatosság, a rugalmasság elvét.

Teljesítjük a gyermekeknek azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjunk felvenni velük, elegendő figyelmet fordítunk minden gyermekre. A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek 2 óra, a nagyobbaknak 1,5 órára rövidül, majd a legnagyobbaknál az egy órás pihenés után megszűnhet.

A napirendben külön időpontot jelölünk meg a gyermekek rendszeres edzésére, mozgásos lehetőségeire.

NAPIREND

<i>IDŐTARTAM</i>	<i>TEVÉKENYSÉG</i>	
	Játék a csoportszobában	
	Személyes percek	
6.00 – 8.30	Szabad játék	
8.30 – 10.30	Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos teendők, tevékenységek Testápolási teendők Tízórai - Vers – mese – dramatikus játékok - Rajz, mintázás, kézimunka - Ének – zenei készségek fejlesztése	J Á T É K
	<i>Játék a szabadban</i>	
10.30 – 12.00	Mikrocsoportos tapasztalatszerzések, séták Énekes játékok az udvaron Edzés: kocogás, futás	
12.00 -	Ebéd	
13.15 13.15 - 15.15 15.15 - 16.15 16.15 - 18.00	Testápolási teendők Pihenés, altatás mesével, altatódallal Testápolási tevékenységek Uzsonna <i>Játék a csoportszobában vagy a szabadban</i> Zenés, mozgásos percek Részképességek fejlesztése egyénekenként	J Á T É K

Egy héten egyszer – a frontálisan szervezett mozgásos játékok miatt – a játékba integrált tanulás rendje módosul.

4. Programunk tevékenységkerete

4.1. Hagyományápolás, népszokások, jeles napok

A hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását feladatunknak tekintjük. Beépítjük a nevelési folyamatainkba mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Olyan miliót teremtünk, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s óvodásaink is megismerhetik szépségét, értékét. Programunk olyan óvónőt igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, képes azonosulni azzal. Tudjuk a népszokások eredetét, ismerjük azok lényegét, hiedelemvilágát, jelképeit. Jártasságra tettünk szert a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismerünk. Az óvónőink kórusa a gyermekeinknek szívesen ad elő az évszaki hangversenyeken, és a jeles napokon. Olyan zenei anyagot választanak, amelyek a népdalok és a népzenei értékeket közvetítik a gyermekek felé.

Lakóhelyünk hagyománya szerint tervezzük meg feladatunkat. A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvónőtől óvónőig, szájról szájra hagyományozódik.

Jeles napjaink:

Az őszi jeles napjai:

- Mihály nap (szeptember 29.)
- Szüret (október 15-től)

A téli jeles napjai:

- Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a

negyedik vasárnapig)

- Mikulás (december 6.)
- Karácsony (december 24 – 25 – 26)
- Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

A tavasz jeles napjai:

- Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)
- Május elseje

A nyár jeles napjai:

- *Medárd napja (június 08.)*
 - Medárd napján az időjárást figyelemmel kísérjük. (Ha esik az eső, 40 napig fog esni a népi hiedelem szerint).
 - Az óvodai kiskertben a virágok locsolása, gyomlálása.
 - Kísérletezünk vízzel.
- *Nyári napforduló (június 22.):*
 - Ekkor leghosszabb a nappal, legrövidebb az éjszaka. Az erős napsütés ártalmaitól óvjuk a gyerekeket, fedett, árnyékos helyen biztosítjuk számukra a szabad levegőn a változatos tevékenységeket.
- *Péter-Pál napja:*
 - Az aratás kezdete. A gyermekekkel szalmafonást végzünk, virágkoszorút készítünk. Kipróbáljuk a különböző méretű füvekkel a fűsípot.

Óvodánk saját hagyományai:

- Anyák napja – Évzáró
- Gyermek napi játékos sportnap (Juniális)
- Ligeti napok rendezvénysorozat
- Nyitott kapu rendezvény hét
- Gyermeknap i játékos sportnap

Néphagyományőrző tevékenységünk tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészülettel vezetünk be, amelyhez a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan változatos tevékenységet biztosítunk. A hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variáljuk.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátszással, együtt munkálkodással, a tervezetést örömtelivé, izgalmassá tesszük a várakozás időszakában. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt sem merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együttjátszást biztosít.

A jeles napok programjait színesítik a környező általános iskolából érkező tanulók műsorai (hangversenye, tánc bemutatója, táncház, Gergely járás, Komatálazás, Bethlemezés). Az igazgatóság tagóvodái közötti rajz és sportversenyek a hagyományos óvodai programunkat színesítik.

Mihály nap (szeptember 29.)

- A 3 – 4 éves gyerekekkel megfigyeljük a nagyok betakarító munkáját, őszi tevékenységét. Megtapasztalják a természet változását (pl.: járnak az avarban). A termések gyűjtését, irányításunkkal végzik és megfigyelik, hogyan történik tárolásuk,

mit készítünk belőle a Mihály – napi előkészület során. Az állatokról népmeséket, mondókákat mondunk.

- A 4 – 5 éves gyermekekkel követjük a kalendáriumon a jeles napokat. Gyűjtjük a természet kincseit, elrendezik és díszítik vele csoportszobát. Az állatok viselkedését megfigyeljük, betakarítjuk a termést, befőzést végeznek segítségünkkel. Tanítunk névcsúfolókat, vásári kikiáltó rigmust. Sütünk perezet, készítünk vásárfiát és egyszerű népi játékokat, eszközöket.

Minden gyermek kedve szerint vesz részt a vásári forgatagban. A népi hangszerekkel, népzenevel megismertetjük őket.

- A legnagyobb óvodásokkal készítünk kalendáriumot, megfigyeljük igazak-e a népi jóslások. Megismertetünk néhány találós kérdést, közmondást, a vásárról mesét, verset. Az óvoda kis kertjében végzünk őszi munkát, cserépbe ültetjük a fagyot nem tűrő növényeket. A vásár helyszínét segítségünkkel berendezik a gyermekek, árulják portékáikat. Népzenere egyszerű lépésekkel, forgásokkal, térformákkal próbálgatják a táncos mozdulatokat. Énekes népi játékokat játszunk, megismertetünk néhány ügyességi, illetve sportjátékot (pl.: kakasviadal, zsákban futás stb.).

Szüret (október 15-től)

- A 3 – 4 éves óvodásokkal hallgatunk énekeket, mondókákat a szüretéről és a gyümölcsökről. Szemezzük a szőlőt, mustot kóstolnak.
- A 4 – 5 éves óvodásokkal megismertetünk egyszerű szüreti énekes játékokat. Gyűjtjük, válogatjuk az őszi gyümölcsöket, játszunk a nagyokkal népi játékot, lehetőség szerint préselünk mustot, népzenere próbálhatják a táncos mozdulatokat.

- Az 5 – 6 – 7 éves gyerekek szemezik, préselik a szőlőt. Tanítunk verset, mondókát, dalos játékot a szőlőről, énekelünk, játszunk szüreti népi játékot. Segítségünkkel készítenek termésekből egyszerű hangszereket (pl. dióhéj-pencsergető, csutkamuzsika stb.).

Mikulás (december 6.)

Borbála nap (december 4.)

Luca nap (december 13.)

Karácsony (december 24 – 26.)

- A legkisebb óvodásokat megismertetjük az advent jelképeivel (koszorú, naptár). A naptár alapján minden nap készülünk egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókát vagy verset mondunk a Mikulást és a Karácsonyt várva. A gyermekek szüleiknek készítenek egyszerű ajándékot. A vízbe tett cseresznyeágot, az ültetett Luca – búzát folyamatosan figyelemmel kísérjük. Megismertetjük őket a karácsonyi népszokásokkal, segítségünkkel készítenek egyszerű fenyődíszeket az otthoni karácsonyfájukra.
- A nagyobb óvodások az adventi naptár és a koszorú elkészítésében segítenek. Naponta megnézzük mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Vízbe tesszük a cseresznyeágot, ültetünk Luca búzát, mártunk gyertyát, fényesítünk almát, festünk az ablakra, mézeskalácsot készítünk, fenyődíszeket nehezebb technikával. A Mikulás és a Karácsony előtt tanítunk egy ünnepi köszöntő verset, mondókát, éneket. A gyermekek esznek almát, mézes diót, meggyújtják a gyertyát.
- Az 5 – 6 – 7 éves gyermekek önállóan, segítségüket kérve készítenek adventi naptárt és koszorút. A kijelölt feladatokból naponta bontunk ki egyet és megoldják azt. Luca napján kotyolnak

a kisebbek csoportjában, tanítunk kotyoló mondókát, verset a Mikulásnak és a karácsony köszöntésére. Megfigyeljük az időjárás változásait.

Főzünk szaloncukrot, készítünk asztaldíszeket, öntünk gyertyát. Az ünnepi készülődés étkezési szokásait megismertetjük: sütünk tököt, gerezddelünk almát, törünk diót. Gyúrunk, sütünk, díszítünk mézeskalácsot.

Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokás

- A 3 – 4 évesekkel, egyszerű technikával díszítünk papíralarcot, a gyermekek jelmezbe öltöznek, ha van kedvük, utánozhatják táncos mozdulatainkat.
- A 4 – 5 éves gyerekekkel díszítünk farsangi álarcot, gyűjtünk tombola tárgyakat, részt veszünk farsangi játékokban, tanulunk egyszerűbb dalt vagy mondókát a farsang köszöntésére. Hallgatunk tréfás mesét, éneket, verseket.
- Az 5 – 6 – 7 éves gyerekekkel tanítunk farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. Segítenek jelmezük, maszkjuk elkészítésében, a csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében. Részt vesznek a tombola húzásában, hívogatják a kisebbeket a mulatságba.

Húsvét (az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

- A 3 – 4 – 5 éves gyermekekkel tanítunk locsolóverset, segítségünkkel berzselnek tojást. Locsolkodnak, és részt vesznek a tojás-játékokban. Fogadják a kiszézőket, sétát tesznek az óvoda környékén.

- Az 5 – 6 – 7 évesekkel nagyobb sétát teszünk a folyópartra, vagy a ligetbe. Írunk tojást viasszal, díszítjük a csoportszobát. Kiszebábbal kiszéjük a kisebbek csoportjában. Az ablakot festéssel díszítjük. A locsoláshoz, komáláshoz, komatál küldéshez tanítunk mondókát. A fiúk meglocsolják a lányokat és az óvónőket, a lányok tojást készítenek a fiúknak maratással vagy karcollással. A gyerekekkel süteményt sütünk a komáláshoz, komálnak a kisebbek csoportjában.

Május elseje

- Az 5 – 6 – 7 éves gyermekekkel, az általuk feldíszített májusfát körbejárjuk tavaszi dalokat énekelve. A májusfa díszait minden csoport közösen készíti el. A fiúk versengést rendeznek: ki tud felmászni a fára, ki éri el a fára aggatott tárgyakat.

Óvodánk saját hagyományai:

Anyák napja – Évzáró

- A 3 – 4 – 5 – 6 – 7 éves gyermekek csoportonként köszöntik az édesanyákat. Az év folyamán tanult dalokból, versekből a program szellemiségének megfelelően készülünk.
- A 6 – 7 éves óvodás éveikből az iskolába átlépő gyermekek búcsúzására is sor kerül.

Gyermeknapj játékos sportnap (Juniális)

- A 3 – 4 éves óvodások megfigyelik a nagyok készülődését. A vásárról óvodás dalokat, mesét hallgatnak, képeket néznek. A szüleikkel együtt részt vesznek a tréfás vetélkedőkben, a vásári forgatagban.
- A nagyobb óvodások segítségével vásárfiát készítenek, tanulnak vásári kikiáltó rímeket, énekes játékot, egyszerű táncleéseket. Sütnek perccet vagy mézeskalácsot. Berendezik a vásárt, portékáikat árulják. A versenyjátékok után segítenek a nyeremények szétosztásában. Népzeneire próbálgatják az egyszerű táncos leéseket és felfedezik az esztétikus térformák szépségét.

Ligeti napok rendezvénysorozat

- A gyermekek részt vesznek az évszaki hangversenyen, az évszaki galéria megnyitón.
- Erre az alkalomra meghirdetett rajzversenyen vesznek részt.
- A tavaszi játszóházon a szüleikkel közösen készíthetnek húsvéti, illetve tavaszi díszeket.
- A Gézengúz óvodával a nagycsoportosok hagyományos sportvetélkedőn vesznek részt.

Nyitott kapu heti programsorozat

- A gyermekek délutáni tevékenységébe a szülőket aktív szereplőként bevonva, vesznek részt a dramatikus játékban, a zenei és vizuális tevékenységben, a „mozdulj” délutáni programon gyermek-szülő együtt tornázhat.

5. Programunk tevékenységformái

5. 1. Játék, játékba integrált tanulás

Célunk:

A belülről indított és vezérelt játéktevékenységgel célunk a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése. Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékba integrált tanulás.

Feladatunk:

- ❖ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- ❖ A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.
- ❖ A 3 – 6 – 7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- ❖ A gyermekek beszédképességnek fejlesztése a játékszituációkban.
- ❖ Játéksegítő, játékirányító metódusok alkalmazása.
- ❖ A projektrendszerű tanulás feltételeinek megteremtése a társadalmi és természeti környezetben szerzhető, több irányú tapasztalatok biztosításával.

A játékhoz szükséges feltételeket biztosítjuk (léggör, hely, idő, eszközök, tapasztalatszerzés – élmények)

Kreatív, alkotó léggört elsősorban olyan játék biztosításával érünk el, ahol a gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Megteremtjük

mindezekhez a feltételeket. Az alkotó légkört tovább fokozzuk a kellő időben nyújtott segítséggel, megerősítéssel, ötlettel. A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A kreatív légkörrel segítjük az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A szabad játék során arra törekszünk, hogy a gyermekek feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Őszinte játékkal mély átérzésre serkentjük a gyermekeket. Az oldott légkör megteremtéséhez minél gyakrabban használunk humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, észrevesszük a környezetben spontán megjelenő helyzetkomikumokat.

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, segítségünkkel alakítják ki. A csoportszobákban helye van a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”. Esztétikus és meghitt mesesarkot alakítottunk ki, amely egyúttal a dramatizálás, bábozás, drámajáték helye. Itt adunk helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincsesládájának is.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyak, termékek, növények, képek, a kincseket őrző sarokban kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek korongozásnak, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak is megvan az állandó helye. Az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyerekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében segítjük az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.).

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak. A játékhoz szükséges időt a

folyamatos napirenddel, a játékba integrált tanulásfelfogással segítjük. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

A 3 – 4 éves gyermekek szinte egész nap játszanak, egyedül, egymás mellett, néha összeverődve, kivéve a tisztálkodás, alvás és étkezés idejét.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeknek biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan értékes tulajdonságok, mint az állhatatosság, kitartás képessége kialakulhasson bennük.

A kreatív kibontakoztató játékeszközök olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyekkel gazdagítjuk a gyermekek elképzeléseit. A játékhoz olyan eszközöket biztosítunk, melyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készséget fejlesztik, színesek, jó minőségűek, egyszerű félkész játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, melyek fejlesztik a gyermekek pszichikus funkcióit, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papár-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek ösztönzik a gyermekeket az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, harmadsorban az esztétikai neveléshez (vers, mese, dráma, ének, rajzolás) szükséges kellékek.

A nagyobb gyermekeknek bővítjük az eszközválasztékát, elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal**, **élményekkel** gazdagítják a játék tartalmát. Lehetővé tesszük, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti- és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.

Programunkban kiemelt szerepet kapnak a mikrocsoportos séták, erdei óvodai programok, erdei terepgyakorlatok. Ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

A 3 – 6 – 7 éves korban megjelenő játékfajták, azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy megismerjék az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHÁ” sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ezzel az örömmérséssel adunk alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezekkel a tevékenységekkel fejlesztjük a szem – kéz koordinációt, kezesség – szemesség kialakulását, hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Érdeklődéssel kísérjük a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítjuk a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakogat.

Segítjük a gyermekek játékát továbbfejlődni. Már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Szervezünk, és szerepeket vállalunk, hogy a különböző szerepek megformálása minta legyen a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a feltételek biztosítása, a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokot jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában. A gyermekek szerepvállalását indirekt módon segítjük, hogy a szimbólumok, a „mintha” helyzetek minél gyakrabban megjelenhessenek.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélménnyel ösztönözzük őket a **dramatikus játékra, bábozásra**. A mesék megelevenítésében résztvevők vagyunk, modellt adunk egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben minél

több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először előadásunkkal jelenik meg. Van a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is a többi közé helyezzük, a gyermekek játszhatnak vele, tapogatják, megszeretik.

A **drámajáték** eszközeivel a gyermekek magasabbrendű érzelmeinek kibontakoztatását, gazdag személyiségfejlesztő hatását képviseljük. A drámajáték fajtáit alkalmazzuk a gyermekek társas kapcsolatainak alakításában, a fantáziavilág megélésével a kreatív, alkalmazkodó attitűd fejlesztésében, a szorongások feloldódnak, az egyén sikere közös élménnyé válik. A váratlan események, helyzetek megélése során a gyermekek saját határaikat bemérhetik, ezzel fejlesztjük önismeretüket.

Arra törekszünk, hogy a gyermek a **konstrukciós játék**ában minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mely eredményezi a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín-, térvariált gazdagságot.

A **konstrukciós játék**hoz kapcsolva is megjelenítjük a **barkácsolást**, elsősorban az általunk barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermekek aktív bevonásával hozunk létre. Olyan nyugalmas udvarrészt biztosítunk, ahol szabadon kezdeményezhetik az egyszerű szabályokhoz kötött népi játékokat, énekes játékokat, ügyességi játékokat. Felajánlunk **szabályjátékot**, amit a gyermekek könnyen betarthatnak és szívesen, önállóan is kezdeményezhetnek.

A szülők, a gyermekek bevonásával is barkácsolunk különböző típusú bábokat, hogy együttes, cselekvő megjelenítésre ösztönözzük őket.

A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek készítik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hoznak létre.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játékszituációkban

A játékkal számtalan lehetőséget teremtünk a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Beszédünk modellértékű a gyermekeknek a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében.

A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játékkal segítjük elő. Az általunk kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb...).

Játéksegítő, játékirányító metódusaink alkalmazása

A játéksegítő metódusaink szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetében, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, irányításunk játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

A kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótársak is vagyunk. Ebben a játékhelyzetben is támogatók, engedők és elfogadók vagyunk.

Segítünk azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Beavatkozunk a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, nyugodt játékát.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.
- ❖ Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.

- ❖ Az ismert meséket többször dramatizálják, bábokkal eljátsszák.
- ❖ A drámajátékban a gyermekek a legmélyebb érzelmeiket képesek kifejezni.
- ❖ Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- ❖ Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- ❖ Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- ❖ Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

Játékba integrált tanulás

Programunk szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvodában felerősítjük. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet.

Valljuk, hogy az óvodás gyermek értelmi képességeit: érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, képszerű szemléletes gondolkodás a játékon keresztül fejleszthetjük. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak.

Ehhez társítunk olyan szervezett tanulási lehetőségeket, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszokra épülő ismeretszerzését is magában foglalja, a természetes gyermeki kíváncsiságot mozgósítja, fenntartja.

Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig a főszereplők vagyunk, tetteinkkel a legerősebb hatást gyakoroljuk a gyermekekre. Később felerősödik a társak hatása is.

Programunkban helyet kap az általunk kezdeményezett tevékenységben megvalósuló tanulás, amellyel számtalan probléma és differenciált feladatmegoldás lehetőségét adjuk a gyermekeinknek.

A játékba integrált tanulás számunkra azt jelenti, hogy az általunk kezdeményezett tevékenységek a játékidőbe ékelődnek, tagolódnak, úgy, hogy nincs közben játékelrakás. A gyermekek a tevékenységek befejezése után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz vagy újat kezdhetnek. A napirend egyetlen egy napon felborul, a szervezett mozgástevékenység miatt.

HETIREND

Napszakok	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék	Vers, mese, dramatikus játék
	Ének - zene	Rajz, mintázás, kézimunka			Mozgás, mozgásos játékok
Udvari játékba integrált tanulás	Énekes játékok	A környezet megszerettetése, megismertetése	A környezet megszerettetése, megismertetése	A környezet megszerettetése, megismertetése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések	Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések	Zenés, mozgásos percek, Egyéni fejlesztések	Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás formái

<u>KÖTELEZŐ:</u>	Mozgás, Mozgásos játékok Énekes játékok (4 – 5 – 6 – 7 éveseknek)
<u>KÖZVETVE KÖTELEZŐ:</u>	Vers, mese, dramatikus játék
<u>KÖTETLEN:</u>	Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése, megismertetése Ének – zene, Énekes játékok (3 – 4 éveseknek) Egyéni fejlesztések

A szervezett tanulás munkaformái

Frontális	Mozgás, Vers, mese, dramatikus játék Zenés – mozgásos percek, Énekes játékok Futás, kocogás
Mikrocsoportos	Ének – zene, Rajz, mintázás, kézimunka, A környezet tevékeny megszerettetése, megismertetése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A szervezett tanulás időkeretei gyermekenként

Korosztály	Vers, mese dramatikus játék	Ének - zene	Rajz, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játék	Zenés, mozgásos percek	A környezet megszerettetése, megismertetése
3 – 4 évesek	naponta 5 – 10'	heti 1 x 10 – 15'	heti 1 x 10 – 15'	heti 1 x 10 – 15'	heti 2 x 6'	heti 1 x 10 – 15'
4 – 5 évesek	10 – 15'	15 – 20'	15 – 20'	15 – 20'	8'	15 – 20'
5 – 6 – 7 évesek	15 – 20'	30 – 35'	30 – 35'	30 – 35'	10'	30 – 35'

Programunk megvalósításához szükséges tanulási módszerek:

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Eljárásainkat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó ráhangolódás, bevonás, gyűjtögetés, közvetítés, bátorító megjegyzés, kétely ébresztése, problémahelyzet teremtés, elemzés, rendszerezés gyakran jelenik meg a tevékenységekben. Törekszünk módszertani kultúránk kiművelésére.

Alapelveink a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.) helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét, egyénre szabottan emeljük ki.

Alkalmazzuk a differenciált, konkrét, árnyalt értékelést.

Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Kerüljük a tárgyi jutalmak osztogatását, mert az apró jutalmak örömet szereznek ugyan a gyermeknek, de egyben elveszik a "természetes jutalom" értékét. Ezen kívül irigységet szítanak a gyermekek között.

A büntetést teljes mértékben kerüljük a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, egy átrendeződés segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében. Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai.

5.2. Vers, mese, dramatikus játék

Célunk:

A gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladatunk:

- ❖ A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- ❖ A 3 – 6 – 7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás, dramatikus játékok).
- ❖ A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása minden óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában érvényesítjük a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosságot és a tradicionális értékek továbbélését.

A legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből állítjuk össze. Olyan **meséket** választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik.

Később a gyermekek meséi már többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus – realiztikus mesék. Helyet kapnak a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is. Ebben a korban a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepelnek vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskort a mesehallgatás igazi idejének tekintjük. Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus-realisztikus meséken át, építjük be a klasszikus tündérmeséket, a tréfás meséket és műmeséket a gyermekek mesetárába. A gyermekek a meseregényeken is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják. A gyermekek versanyagát gazdagítjuk a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismertetünk olyan

közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. A nagyobbaknak lírai műveket is olvasunk, mert a gyermekek már megérik a költői képek érzelmet kifejező erejét. A kiválasztott versekkel, mesékkel erősítjük a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, az évszakok szépségét.

A 3 – 6 – 7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3 – 4 éves gyermekek első igazi versélményét a mondókákhoz, **ölbeli játékokhoz** kötjük. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatokat, játékokat megjelenítjük a gyermekeknek, a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Minél több lehetőséget teremtünk a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A gyermekek velünk együtt sokszor ismételtetik az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohase keltjük bennük a gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatjuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után lesznek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbáljuk megjeleníteni az egyszerű meséket. Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával, a gyermekekkel megismertetjük a **bábokat**, a **drámajátékok** eszközeit. Bemutatjuk párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket, spontán, mintha szituációs helyzeteket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgatnak leporellókat, színes képeskönyveket, s elhozhatják otthonról kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

A vers, mese, **dramatikus játékok**, **drámajáték** illusztrálásához csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a

meséhez való erős kötődés kialakulását. Óvakodunk más eszközök használatától!

A nagycsoportos gyermekek báboznak, dramatizálnak, drámajátékoznak minél több alkalommal a kisebbeknek. Ez színfoltja ünnepeinknek.

A 3 – 4 éves gyermekekkel megismertetünk 10 – 12 mondókát és 10 – 14 új mesét egy nevelési év alatt, s ezeket minél többször ismételtetjük.

Szervezünk a gyermekeknek rögtönzött óvodai báb- és dramatikus előadásokat, amelyeket a nagyobb korú gyermekek meglepetésként, örömmel mutatnak be a kicsiknek.

A nagyobb gyermekekben kialakítjuk a mese, a vers, a drámajáték és a dramatizálás szeretetét. Igénylik, izgatottan várják meséinket. Olyan élményt nyújtunk, hogy a gyermekek arcán megjelenjen a belefeledkező áhítat, figyelő ámulat. Így játékukban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsza szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódnak a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz, hangulatához.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében a mese mondanivalóját megerősítjük, pl. egy közmondással, amit a szülőkkel is megbeszél, s jól látható helyen az öltözőben elhelyez. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, az erkölcsi tulajdonságok alakításán. Segítségünkkel megjelenítik a meséket, a gyermekek élményeit. A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Ehhez minél több lehetőséget teremtünk.

A 4 – 5 éves gyermekekkel 4 – 5 mondókát, 5 – 6 rövid verset és 10 – 14 új mesét ismertetünk meg.

A nagycsoportos gyermekek körében is minden adandó alkalmat felhasználunk a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket, rímjátékokat. Lehetőséget adunk az ilyen típusú játékokra is. A gyermekek ismételtetik az előző években tanult verseket. Az új versek (15-

20) bemutatása mindenkor kapcsolódik a gyermekek élményeihez. Nem szavaltatjuk a gyermekeket kórusban. Kerüljük az éneklő hanglejtést.

Ügyelünk a szavak gondos, tiszta ejtésére, az értelemszerű hangsúlyozásra. (Kivételt képeznek a ritmikus versek, pl. Weöres Sándor: Galagonya)

Olvasunk a gyermekeknek – főleg a délutáni pihenés alatt – **folytatásos mesét**.

A gyermekek fantáziája gazdag. A gyermeknek próbálkozási alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket elnevezzük a „**mi mesénk**” – nek.

A gyermekek kifejezik a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keresnek olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudjuk erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni vers- és meseélményeiket. Ezekből készítünk közösen albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élménnyel lehetőséget adunk az ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A nagyobb gyermekeknek 15 – 20 új mesét mondunk a nevelési év folyamán.

E tevékenységet minden nap megjelenítjük. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesekuckóba. Amikor minden gyermek megérkezik, csak akkor kezdjük el a mesét, gyertyafénynél vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék különbözőképpen a mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy énekünk, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése, a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességfejlesztés leghatásosabb eszközének tekintjük a mesét, a verset, a bábozást és a dramatikus és a drámajáték játékokat. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag

helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítjuk a magán- és mássalhangzók helyes ejtését, kialakítjuk a gyermekek megfelelő artikulációját. A népköltészeti alkotások által a gyermekekkel sok új fogalmat ismertetünk meg. A bábjátékban, dramatikus játékban, a drámajátékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetekkel lehetőséget adunk a társalgási kedv fokozására, önálló versmondásra.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- ❖ Várják, igénylik a mesehallgatást.
- ❖ Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak és a maguk szórakoztatására is.
- ❖ A drámajáték során szívesen vállalnak szerepet, szívesen játsszák a szituációs játékokat
- ❖ Megjegyeznek 10 – 14 gyermekmondókát, 6 – 8 verset és 15 – 20 mesét.
- ❖ Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

5.3. Ének, énekes játékok, zenehallgatás

Célunk:

A zenei improvizáció, a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvüket, serkenti őket a mozgásos improvizálásra és a zenei élmények vizuális kifejezésére.

Feladatunk:

- ❖ A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- ❖ A 3 – 6 - 7 korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak, kreativitást fejlesztő zenei játékok biztosítása.
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- ❖ A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekekkel mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismertetünk meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A 3 – 4 éves korú gyermekek nagyon élvezik az **ölbeli játékokat**, amelyeket velünk közösen játszhatnak (arc-, kéz-, ujj és lovagoltató játék). A szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egyik láncszeme a tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény. A kicsikkel egyszerű, 4 – 5 hangból álló olyan **énekes játékokat** tanítunk meg, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanulnak meg az ünnepek köszöntésére.

A nagyobb gyermekeknek is, teremtünk továbbra is olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszhatnak ölbeli játékokat, mondogathatnak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb pentaton jellegű, dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismertetjük a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenik a szinkópa is.

Igényes műválasztás dominál a néhány alkalmi dal kiválasztásában is, melyekhez ösztönözzük a gyermekeket a mozdulatok kitalálására.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeket ösztönözzük „anyáskodó” szerepre, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.

A döntés egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyermekek.

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt. Élethelyzethez kapcsolva tervezzük meg a zenei élményközvetítést. Lehetőleg minél többször énekelünk népdalokat, de megjelennek a zenei repertoárunkban a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

A 3 – 6 – 7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A 3 – 4 éves gyermekekkel megismertetünk 6 – 8 mondókát, ölbeli játékot és 10 – 15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók.

Ezeken a játékokon keresztül ismertetjük meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**.

Próbálgat halkabban, hangosabban beszélni, mondókát mondani és énekelni. Figyelik a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét, ezekre rácsodálkoznak, és az élmény újra és újra átélése iránti vágy megjelenik náluk.

Érzékeltetik különböző játékos mozdulatokkal az **egyenletes lüktetést**. Énekelgetjük a gyermekek nevét, jelét, csalogatjuk őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy a gyermekekben fokozatosan kialakulhasson az áhítatos zenehallgatás. Minél több

zenei élményt közvetítünk, elsősorban énekes előadásunkkal. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsolunk zenei élmény-kiegészítést. A zene iránt érdeklődő szülőket próbáljuk bevonni a közös éneklésbe, az évszaki 30 perces rövid hangversenyekben. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk megtekinteni a 2 – 5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikrocsoportban.

A nagyobb, fejlettebb gyermekek énekelgetnek 6 – 8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4 – 5 új mondóka és a 12 – 15 új gyermekdal megismerése mellett ismételtjük a 3 – 4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord marad.

Az énekes játékok közül már nehezebbeket is válogatunk, pl. szerepcserés párvalasztó, sorgyarapító játékokat.

A gyermekek minél gyakrabban énekelgetnek önállóan az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgetnek egyénileg, mikrocsoportban halkabban – hangosabban, magasabban, mélyebben. Próbálják a levegőben felvázolni az énekek dallamvonalát.

Játszunk kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Mikrocsoportban minél többször adunk erre lehetőséget.

Érzékelik minél több alkalommal az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, dalok ritmusát. Használják többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzék fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmus-hangszereket” közösen barkácsoljuk, hogy együtt tudjunk mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömeire.

A zenei élménykövetítés mindennapos lehetőség, minél többféle tevékenységhez kapcsoljuk.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeknek van lehetősége megismerkedni, és sokat ismételtetni 4 – 7 új mondókát, 15 – 18 új énekes játékot és 3 – 4 alkalomhoz

illő műdalt. A tanult mondókáknak, gyermekjátékoknak kitalálunk szimbólumot, melyeket elhelyezünk a zenepolcon. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak a felidézésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző.

Olyan dalokból válogatunk, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékokat tervezzünk, ami ennek a korosztálynak egyben a néptánca is.

A gyermekekkel együtt variáljuk az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű táncos lépésekkel, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak (lásd a táncház).

A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segítjük elő. A hallásfejlesztést segítő fogalompárokot, pl. a halkabb-hangosabb éneklést, összekapcsoljuk a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel. A ritmusfejlesztésünk eredményének tekintjük, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

A gyermekek gyakran játszanak zenei formaérzék-fejlesztő játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a motívumok hosszát. Fejlesztjük a gyermekek alkotóképességét, lehetőséget teremtünk arra, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani. Kedvelt tevékenysége gyermekeinknek, az igényes művészi zenére történő mozgásimprovizáció, e készség fejlesztését, tudatosan, tervezetten támogatjuk egyéni és társas formában.

Az ügyesebb 5 – 6 – 7 éves gyermekeknek adunk lehetőséget, hogy metallofon használatával a zenei komplexitás megvalósuljon, játszhassanak és próbálgassák a néhány hangból álló gyermekdalokat.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelésünk szervezeti formája is kötetlen és kötött jellegű. A munkaformái tovább differenciálódnak. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel mikrocsoportos munkaformában szervezzük meg. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tudjuk fejleszteni. Nagy hatékonyságot mutat ez a munkaforma a kiemelkedő képességű gyermekeink fejlesztésében is. A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartjuk meg, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezünk, hogy semmi se szakítsa meg az önfelelt, élményteli játékot. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez kapcsoljuk. A délutáni órákban arra is teremtünk módot, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézhesse nek néhány perces kórusművet, hangszerekkel megszólaltatott klasszikus műzenét. A zenesarokban a színek alkalmazásának, a ritmusképek kirakásának lehetősége a gyermekeink igénye szerint, folyamatosan biztosított. A programhoz évszaki hangversenyek társulnak, amit elsősorban zeneiskolások, énektagozatú iskolás tanulók, szülők, nagyszülők, zenetanárok bevonásával szervezzük meg.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetésével segítjük a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadásával, hangsúlyával, ritmusával, hangerejének utánzásával megérezzetjük a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklésével segítjük a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játékkal adunk alkalmat a szókincs bővítésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- ❖ A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.
- ❖ Évezettel tudnak zenét hallgatni.
- ❖ Énekléshez készségek közül a helyes testtartás, a szabályos légzés, a hangindítás és a megfelelő mozgási készség elsajátítása.
- ❖ Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- ❖ Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- ❖ Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

5.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

Célunk:

A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladatunk:

- ❖ A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- ❖ A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető alkotó – alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközöket biztosítunk. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására törekszünk.

Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a megfelelő hely, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tárolóhelyeket biztosítunk. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy maximum 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tárolóhelyek.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik.

A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig alkothatnak, ameddig kedvük tartja. A gyermekeknek egyenként tanítjuk meg az eszközök

biztonságos kezelését. A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez végig gondoljuk a feltételeket, s megteremtjük a mindennapi szabad játékban is. A gyermekek a festéshez, korongozáshoz köpenyt vagy kötényt használnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat.

A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodába kerülő **3 – 4 éveseknek** lehetővé tesszük, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Megtervezzük a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezzük a szándéktalan firkrét és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslatot. A gyermek az elkészült firkek után megfogalmazza, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is van lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkothatnak a gyermekek képeket festéssel, nyomattal stb. Segítjük a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vehetnek részt a **plasztikai alakításban**. Megismertetjük őket az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, biztosítjuk a mindennapi agyagozás lehetőségét.

A legkisebb óvodásokat megismertetjük az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen kialakítunk egy esztétikus polcot, képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

A gyermekeket az évszakonként megrendezett ovi-galériával is megismertetjük. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. A gyermekek a kiállított alkotásokról nyilvánítanak véleményt. Az óvoda ovi-galériáját az 5 – 6 – 7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, helyének tekintjük, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról ejtünk szót. A gyermekek kis csoportokban személyesen találkoznak a kiállító iskolásokkal, alkotó rajztanárral, vagy művésszel. Büszkék lesznek óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

A **4 – 5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítjuk, bővítjük tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítjük élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb, legmutatósbab technika kapcsolásával. Megjelenik a gyermekek rajzában az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használják ceruzát, krétát, filc- és rost írónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. Spárgából, fonalakból, textilből, termékekből képeket komponálnak.

A **plasztikai munkák** során gyakoroljuk a formák tagolását. Játékukhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készítünk. Használunk különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során segítjük a gyermekek próbálkozásait a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez, pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használunk.

A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására.

Az **5 – 6 – 7 éves gyermekek** alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi, a plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A **képalakító alkotás** során a gyermekek minél többször alkothatnak közös kompozíciót. Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarc, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témában megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. A gyermekeket arra ösztönözzük, hogy a képalakításhoz alkalmazzanak minél eredetibb megoldásokat, megjelenítsenek a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek **plasztikai munkájában** is megjelenik a közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, élethelyzet stb. Egyénileg dolgozhatnak korongozón, kisméretű szövőkereteken.

Az óvoda „legidősebbjei körében” kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Bízgatjuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Arra törekszünk, hogy éljék át minél gyakrabban az ajándékozás örömét.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. Bevonjuk a szülőket is az óvoda szépítésébe.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl.: búvóhelyet, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalattal segítjük az eredeti megoldások kivitelezését is.

A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítenek elő, illetve gondoznak minden anyagot, eszközt, amelyek az alkotó tevékenységhez szükségesek. Több napon át tartó építés lehetőségét is biztosítjuk a gyermekeknek.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alkító tevékenységek a mindennapi játékban egyénileg, párban, kis csoportokban megjelenő játékfajta. Egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervezünk. Az általunk előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alkító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5 – 6 gyermek vesz részt a tevékenységben. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk megmutatkozik.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ❖ Képalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- ❖ A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- ❖ Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- ❖ Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- ❖ Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.

- ❖ Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- ❖ Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- ❖ Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

5.5. A mozgás, mozgásos játékok

Célunk:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában.

A gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatunk:

- ❖ A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- ❖ A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás-szükségletének differenciált kielégítése érdekében.

A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgását (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejlesztjük az óvoda udvarán, ahol tér és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre. A szabad mozgással zavartalan gyakorlási lehetőséget adunk az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3 – 4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezük a hangsúlyt. Megismertetjük őket a **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játsszanak **ugrásgyakorlatokkal**, pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépések majd leugrások.

Megismertetjük **dobásgyakorlatokkal**, **labdagyakorlatokkal**, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás – elkapás, labda leütés – elkapás stb.

A mozgásos játékokkal adunk teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlására, pl. csúszások, kúszások, mászások. A **talajtorna** elemeit is megjelenítjük a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek játszhatnak minél több **egyensúlyozó játékot**. Használunk többféle kéziszert a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok nem túl könnyűek, nem túl nehezek. A gyermekeket elvárható erőkifejtésre készítjük. Megmutatjuk a helyes mintát, és igényeljük a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben van mozgásra készítő eszköz, pl. bordásfal, Tini-kondi, szivacs-szőnyeg stb.

A **4 – 5 éves gyermekek** természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenítjük meg a **futásgyakorlatokat**, pl. futnak három-négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Ugrásgyakorlatokat szervezünk, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra, leugrás két lábra, játékos helyből- távolugró versenyt stb.

A **dobásgyakorlatok** során próbálhatjuk a célbadobást egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból.

A gyermekek játszanak labda-gyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagként jelenítjük meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlatát, „a csikórugdálózást”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek játszanak **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szereken. Tervezünk lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

Az **5 – 6 – 7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt fektetünk ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazására. Gyakran tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használják a különböző kéziszerket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket.

A különböző típusú **futógyakorlatokat** sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják a gyermekek. Megismertetjük a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végeznek **ugrásgyakorlatokat** is. Szökdelnek páros és egy lábon haladással. Végeznek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakra át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

A gyermekek játszanak **dobásgyakorlatokat**. Dobnak egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba, 2 m magas kötés felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezetik a labdát járás, futás közben. Gyakran labdázhatnak párokban, kisebb csoportokban.

Végeznek **támaszgyakorlatokat**, pl. pók, rákjárás, talicskázás. Ismételjük az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. **Egyensúlyoznak** padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítjuk.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.

A mindennapi testedzést: a kocogást, futást mindhárom korosztálynak megszervezzük. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg. Hetente legalább kétszer **„Zenés, mozgásos perceket”** szervezünk, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánzásra alapuló mozgás anyagát gimnasztikai elemekből építjük fel, pl. kartartások, testhelyzetek kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból. A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- ❖ Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.
- ❖ Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- ❖ Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- ❖ Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.

- ❖ Tudnak helyben labdát vezetni.
- ❖ Célba dobni egykezes felsődobással.
- ❖ Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.

5.6. A környezet tevékeny megszerettetése

Célunk:

A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti-emberi-tárgyi világ értékei iránt, ezáltal a lokálpatriotizmus erősítése. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A gyermekek érdeklődésének felkeltése a természet jelenségeinek tanulmányozására, a motiváltságuk, alkotó kedvük fenntartása, és elkötelezettségük megalapozása.

Feladatunk:

- ❖ A 3 – 6 – 7 éves korú gyermekeknek érthető helyi környezeti értékek összehasonlítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében.
- ❖ A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során.
- ❖ A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.
- ❖ A lakókörnyezetben lévő természeti és társadalmi értékek iránt az érzelmi kötődés megalapozása, fejlesztése.
- ❖ A gyermekek alakuló értéktudatának, személyes és a közösségtudat alapjainak formálása.
- ❖ Feladatunk a gyermeket a természethez közel vinni, hogy a mélyebb érzelmi töltésű élmények befogadása, mint lehetőség kínálva legyen számára, amely a szemléletük alakításának a későbbiekben alappillérei is lesznek.

A 3 – 6 – 7 éves korú gyermekeknek érthető helyi környezeti értékek összehasonlítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében

A 3 – 4 éves gyermekek az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismertetjük meg közvetlen óvodai környezetünkkel. Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtünk terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Meglátogatjuk a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgetünk a család tagjairól. Megismertetjük őket az óvoda utcájával, épületeivel, boltjaival, fodrászüzletével, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel.

A környezetünkben lévő szobrot gyakorta megnézzük a gyermekekkel. Beszélgetünk a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

A téli időszakban lehetővé tesszük, hogy a gyermekek vadállatokról készült videofelvételeket (maximum 5 – 10 perceset) megnézhesse.

A 4 – 5 éves gyermekek tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük meg. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az időjárás változását megfigyelésük után jelzik az évszakokat bemutató jeltáblákon.

Tudnak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között.

Terméseket gyűjtünk, s azokat hasznosítják segítségünkkel. Végzünk rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatót. Közösen készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Ellátogatunk a családokhoz, nézegetünk családi képeket. A gyermekek bemutatják a család tagjait, otthonukat.

A gyermekekkel ellátogatunk az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletbe, intézménybe. Megcsodáljuk a

környezetükben található esztétikai alkotásokat. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. Megismertetjük a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat is megismertetjük.

A téli időszakban levetővé tesszük, hogy a gyermekek vadállatokról szóló videofelvételeket (10 – 15 perces időtartamút) tekinthessenek meg.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekeket megismertetjük az óvoda tágabb környezetével. Felfedezik az évszakok szépségét, a színek árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Gondozunk terráriumot vagy flóráriumot, csíráztatunk, tőosztással szaporítunk, ültetünk növényeket. A gyermekek megismerkedhetnek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is.

A gyermekek végeznek egyszerű kísérletet a növényekkel, állatokkal (pl. földi giliszta farm, katicabogár altatása), vízzel, levegővel és a talajjal is.

A gyermekek megismerik a felnőttek munkáját, ellátogatnak többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítanak. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezünk napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek.

Ellátogatunk a középületekbe: múzeumba, színházba, kiállító termekbe, építkezésekhez, bölcsődébe, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Sok ismeretszerzési lehetőséget biztosítunk a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Meglátogatjuk környezetük háziállatait, megfigyelik, hol élnek. Összehasonlítjuk az ismert állatok környezetét, életmódját.

A gyermekeknek bemutatjuk videofelvételen keresztül a vadon élő állatok környezetét, életmódját.

A gyermekeknek lehetőséget adunk – érdeklődésük szerint – többször megtekinteni az állatokról szóló videofelvételeket.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A mikrocsoportos tapasztalatszerzéssel lehetőséget adunk a gyermek – óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Minden gyermekre oda tudunk figyelni, minden kérdésére tudunk válaszolni. Ezzel a szervezeti formával segítjük a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikrocsoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták alkalmával.

Hetente egy természeti – emberi – tárgyi környezeti téma megfigyelését tervezzük. A délutános óvodapedagógus megérkezése után a délelőtti óvodapedagógus a hét három délelőttjén maximum 8 – 10 gyermekkel megfigyelteti a tervezett témát.

Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködésnél, a gyűjtemények közvetlen megtekintésénél és az évszaki albumok összeállításánál adunk lehetőséget. Évszakonként egy alkalommal erdei óvodai programot szervezünk.

A 3 – 4 éves gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget. (A hátizsákokba elkészített tízórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.)

A 4 – 5 éves gyermekekkel kétszer fél napot tervezünk a természetben tartózkodásra.

Az 5 – 6 – 7 éves gyermekekkel két teljes napot is kint tölthetünk, akár távolabbi erdős-ligetes terepen, ahol az egészséges életmódjuk biztosításához megvannak a feltételek. Minél több videofelvételt vagy fotót készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedezettő tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét.
- ❖ Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- ❖ Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- ❖ A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- ❖ Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- ❖ Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- ❖ A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- ❖ Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).

- ❖ Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- ❖ Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- ❖ Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, terepgyakorlatokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat.

5.7. Munkajellegű tevékenységek

Célunk:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságot kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladatunk:

- ❖ A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása.

A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása 3 – 6 – 7 éves korban

A gyermekek munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Mindegyik munkafajtánál adunk mintát az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítünk a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Értékelésünk buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A 3 – 4 éves gyermekek bennünket figyelve vesznek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, és közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A 4 – 5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszthetjük a naposi munkával, amit akkor tartunk célszerűnek bevezetni, ha a gyermekek készségi szinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti). Programunk megerősíti a naposi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez, de egyéb munkafajtákhoz is felhasználunk.

Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés a kicsiknek, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb.

A gyermekeknek lehetőséget adunk növény- és állatgondozásra. A gyermekek közreműködnek az élősarok gondozásában, a szobanövények átültetésében, a virágoskert megtervezésében és ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában, pl. a fű gondozásában, az avar összegyűjtésében, öntözésben, a veteményeskerti munkában.

Segítségünkkel a gyermekeknek lehetősége van az akváriumot, terráriumot és a madáretetőt gondozni.

Az 5 – 6 – 7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Közös en eldöntik a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan találják fel az ételeket. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Fölseprik a morzsákat, föltörölik az asztal környékét.

Végeznek önállóan környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését. Segítenek a kicsik öltöztetésében, készítenek nekik meglepetéseket.

Úgy irányítjuk a növény- és állatgondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítenek a járdák, utak tisztításában. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezik és végzik a felnőttekkel.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- ❖ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ❖ Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- ❖ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ❖ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére a környezet tisztaságáért, a természeti környezet gondozásáért.
- ❖ Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.

6. Speciális feladataink:

6.1. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

A veszélyeztetett és hátrányos helyzet kialakulásának okai:

- szociális helyzet, munkanélküliség,
- elhanyagoló nevelés,
- szülők alacsony iskolai végzettsége,
- devianciák a családban,
- családotthoni nevelés.

A gyermekeknél felismerhető tünetek:

- szocializációs nehézségek,
- kommunikációs zavarok,
- beszédhibák,
- erős hangulatváltások,
- pótcselekvés,
- képességbeli elmaradottság.

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- A gyermekek családi helyzetének megismerése.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése.

- A veszélyeztetettség elhárítása.
- A gyermekvédelmi program hatékony működtetése.

A cél elérése érdekében feladataink:

❖ A megelőzés feladatai:

- A gyermeki és szülői jogok érvényesítése.
- Rendszeres kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.
- Biztonságos, egészséges óvodai környezet megteremtése.
- Együttműködés a gyermekvédelemben partner társszervekkel.
- Egészségügyi szűrővizsgálatok biztosítása.
- A családot, gyermeket megillető kedvezményekhez való hozzájárulás elősegítése.

❖ A feltárás feladatai:

- Tünetfelismerés – probléma jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- Okfeltárás – a tünetek okainak felderítése, megkeresése.
- A veszélyeztetettség és a hátrányosság megkülönböztetése.

❖ Kompenzáció feladatai:

- Ingyenes étkeztetés biztosítása.
- Pedagógiai eszközökkel történő felzárkóztatás.
- A szülői szerep erősítése a szülőkkel (szülői fórum).
- A gyermekek számára különböző szociális szolgáltatások nyújtása (segélyjavaslatok, ruha- és játéksegélyezés).
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése (egészségügyi nap, „zöld nap”, drámajáték).
- Külső szakmai segítség igénybevétele (logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus, jogtanácsos).

❖ *Óvodán belüli tevékenységek a feladatok megvalósítása érdekében:*

- Óvodakezdés előtti kapcsolatfelvétel a szülőkkel (nyár eleji szülő értekezlet, családlátogatás az óvodába érkezés előtt).
- A gyermekek számára különböző szociális szolgáltatások nyújtása (segély).
- Egyénre szabott fejlesztési terv készítése, nyomon követése (gyermektükör).
- A szülők és az óvoda közötti kapcsolat erősítése (közös kirándulás, jeles napi programok, sportrendezvények, játszóházak).
- Egyéni esetenként rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel (fogadó óra, családlátogatás).
- Tájékoztatás, tanácsadás a segítő szolgáltatásokról szükség szerint.
- A rászoruló gyermekek Pedagógiai Szakszolgálathoz, illetve Egészségügyi Szakszolgálathoz történő irányítása.

6.2. Szolgáltatásaink:

A szülők igénye alapján szervezett térítéses szolgáltatásaink:

A szolgáltatás megnevezése	Finanszírozás	A szervezés feltétele
Kirándulás	Szülői Választmány	A szülők 80 %-a igényelje és járuljon hozzá
Színházlátogatás	Szülői Választmány	A szülők 80 %-a igényelje és járuljon hozzá
Egyéb gyermekeknek való rendezvények	Szülői Választmány	A szülők 80 %-a igényelje és járuljon hozzá
Vízhez szoktatás	Szülői Választmány	A szülők 80 %-a igényelje és járuljon hozzá

7. Programunk kapcsolatrendszere

Az óvoda és a család

Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve segíti a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között konstruktív kapcsolatot alakítunk ki. Valljuk, a szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont mi óvodapedagógusok rendelkezünk olyan szaktudással és olyan korosztályi tapasztalattal, amely alapján hatékony segítséget tudunk nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, szabályozott partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében. A partneri igény felmérés tükrében továbbfejlesztjük az együttműködés formáit.

Körültekintően szervezzük meg és szabályozzuk a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mellyel a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit közvetítjük. A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy a választott értékeinket minél magasabb szinten tudjuk teljesíteni.

A kapcsolattartásunk formái:

- a családlátogatás (a szülői igényt tiszteletben tartva még az óvodába kerülés előtt),
- anyás beszoktatás, (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez),
- a napi kapcsolattartás (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről),

- a szülői értekezletek, nyílt napok,
- negyedévi beszélgetések a gyermekek fejlődéséről,
- a szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, hangversenyek, kirándulások erősítik a nevelésünk hatékonyságát a szülővel,
- segítő, támogató tevékenységeinkkel a más-más társadalmi rétegből érkezett szülők bizalmának megszerzése, lehetőség szerint az óvodai életbe történő bevonásuk

Az óvoda és a bölcsőde

Közvetlen partnereink közé tartozik a bölcsőde, esetenként a nevelőotthon is. A gyermekek óvodába lépés előtti fejlődésének megismerése, a zökkenőmentes átmenet érdekében. Olyan tartalmi kapcsolatot alakítunk ki, amely során egymás nevelőmunkáját megismerhetjük, segíthetjük.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, továbbképzések, szülői értekezletek, a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése, bölcsődések gyermekműsorral köszöntése.

Az óvoda és az iskola

Az iskolákkal partneri kapcsolatot alakítunk ki, és évente együttműködési megállapodás alapján határozzuk annak tartalmi elemeit.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások, értekezletek, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel.

Az óvoda és a művészeti iskolák, együttesek

Programunk szükségessé teszi, hogy kapcsolatot alakítsunk ki a környezetünkben működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudjuk elérni, hogy a zene, a képzőművészet, a környezet esztétikai értékei megjelenjenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái: kapcsolatfelvétel, együttműködési megállapodások megkötése, látogatások, megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel.

Az óvoda és a közművelődési intézmények, civil szervezetekkel

Kapcsolatba lépünk a környezetünkben működő közművelődési intézményekkel, civil szervezetekkel: könyvtárral, múzeummal, művelődési házzal, alapítvánnyal, egyesülettel. Az intézmények, szervezetek kínálatából azokat választjuk, melyekkel elősegítjük a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását, melyek az óvoda pedagógiai elveivel, érték közvetítésével, tartalmával összeegyeztethetők.

A kapcsolattartás formái: látogatás, tájékoztatás, megbeszélések, értekezletek, rendezvényeken való részvétel.

Az óvoda egyéb kapcsolatai

Kialakítjuk tartalmi kapcsolatunkat:

- fenntartóval,
- a szakmai egyesületekkel, műhelyekkel,
- pedagógiai főiskolákkal,
- a pedagógiai szakmai szolgáltató cégekkel, intézményekkel,
- a Városi Pedagógiai Szakszolgálattal,
- az egészségügyi szakszolgálattal (védőnő, orvos),
- NEFAG
- Tiszaligeti Turisztikai Központ
- a Contact Módszertani Gyermejjóléti Szolgálattal,
- VMZK, TEMI Borostyán Művelődési Házzal.

8. Programunk erőforrásai

8.1. Személyi feltételek

Az óvodapedagógus személye minta a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetítünk, s azokat milyen tudatosan képviseljük. Felvállaljuk a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védjük. A programunkkal dolgozó óvodapedagógusok közvetítik a művészetek tradicionális értékeit. Felvállaljuk az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Minden óvodapedagógus képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz egyéni módszereket alkalmazunk, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhat.

Az óvodapedagógusoknak igénye az önművelés, a körülményeinkhez mérten teremtünk lehetőséget a szakmai tájékozottság, és szaktudás fejlesztéséhez. Kihasználjuk a szakmai egyesület által nyújtott fejlődési lehetőségeket. Az óvodánkban dolgozó óvodapedagógusok személyiségvonásaiban megjelenik a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteikben érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Fontosnak tartjuk, hogy az egy csoportban dolgozó párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni, képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. (Ehhez szükséges a két óra átfedési idő).

Gondoskodnak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról és az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztatjuk a csoportszoba közelében lévő tájékoztató táblákon keresztül.

Bevonjuk a dajkákat az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák teljes partnereink az óvoda szépítésében, higiéniájának megteremtésében. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok- és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítjük a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

8.1.1. A belső szakmai kapcsolatok alakítása

Munkatársi értekezlet: 2 heti rendszerességgel, ill. szükség szerint

Nevelés nélküli munkanap: szakmai témák feldolgozása, évi 3 alkalom

Szakmai délután: az adott nevelési év kiemelt feladatához kapcsolódó korreferátumok, előadások, viták, évente 4 alkalommal

Munkaközösség /ek: évente 1, maximum 2 munkaközösség megalakítása az óvoda szakmai programjához kapcsolódóan, innovációs tevékenységekhez, módszertani kipróbálásokhoz illeszkedően. Egy-egy munkaközösség több évre szóló munkatervet is kidolgozhat, a tartalom fajsúlya szerint.

Minőségügyi feladatok koordinálása: minőségügyi vezető irányításával évenkénti tag cserével – értékelő team létrehozásával.

Team munka: az óvoda életéhez kapcsolódó események, feladatok függvényében kerülnek meghatározásra.

8.2. Tárgyi feltételek

Az intézmény épületének, berendezésének állagmegóvásával, karbantartásával biztosítjuk a biztonságos működtetést. A leszabályozott biztonságos intézmény kialakítása elsősorban a gyermekbalesetek megelőzését szolgálja.

A nevelőmunkát segítő eszközök és felszerelések

- Programspecifikus eszközök
- Az intézmény kötelező (minimális) eszközei és felszerelései az 1/1998. MKM rendelet alapján

8.2.1. Programspecifikus eszközök:

Programunk a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítik ki a meglévő készleteket:

- Esztétikus meseszoba (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc báb stb.

- Hangszerek: furulya, gitár, hegedű, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermek – óvodapedagógus által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról.
- Képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, fonalak, anyagok, madzagok, esztétikus eszköztároló lehetőségek, a rajzos csoportszoba részben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség, melyre a gyermekek kitűzhetik a rajzaikat. Ezt nevezzük mini-galériának.
- Plasztikai munkához anyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó.
- Esztétikus ovi-galéria, ahol maximum hét alkotás kiállítható évszakonként.(természet kincseiből, természet képeiből, gyermekek barkács alkotásai stb. kiállítás)
- Esztétikus videoszoba, ahol max. 8 – 10 gyermek kényelmesen nézhet videofelvételeket.
- Videokamera és/vagy fényképezőgép, videó- és magnófelvételek lejátszási lehetőség: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élményközvetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovi-galéria eseményeinek rögzítéséhez, a felvételek többszöri megtekintéséhez.
- Mese-vers, énekes CD, DVD filmek a művészeti nevelésben az élményszerzéshez.
- Esztétikus élősarok a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített egyes évszakokat tartalmazó albumaival, terráriummal vagy akváriummal, vagy flóráriummal.

- Az erdei óvodai programokhoz hátizsák, nagyítók, esőkabátok, kulacsok stb.
- Az udvaron a zajtól védettebb részen egy pódium-szerű rész, ahol énekes játékokat, dramatikus játékokat, bábjátékokat játszhatnak a gyermekek.
- Kijelölt futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket tarthatják.
- Különböző kézi-szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók.
- Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalomjegyzék, amit még gazdagíthatunk módszertani kiadványokkal.
- Az óvoda színvilágának folyamatos biztosítása. Ehhez szükség szerint festékek, textíliák, díszek.
- Esztétikus tájékoztató táblák az évszak projekt bemutatásához, a program rendszerének ismertetéséhez, a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

8.2.2. Kötelező (minimális) eszközök és felszerelése az 1/1998. MKM rendelet alapján

I. Eszközök és felszerelések jegyzéke

Eszközök és felszerelések	Mennyiségi mutató óvodánkban	Megjegyzés
HELYISÉGEK		
csoportszoba	gyermekcsoportonként 1	
tornaszoba	1	
óvodavezetői és nevelőtestületi szoba	1	
szülői szoba	1	
gyermeköltöző	1	
gyermekmosdó, WC	1	
KISZOLGÁLÓ HELYISÉGEK		
felöltöző	1	
melegítő konyha	1	
tálaló-, mosogató	1	
felöltöző mosdó, WC	1	
mosléktároló	1	

II. A helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Eszközök és felszerelések	Mennyiségi mutató óvodánkban	Megjegyzés
CSOPORTSZOBA		
óvodai fektető	gyermeklétszám szerint 1	
gyermekszék	gyermeklétszám szerint 1	
gyermekasztal	gyermeklétszám figyelembevételével	
fényvédő függöny	ablakonként, alkalmas méretben	
szőnyeg	gyermekcsoportonként a padló 1/5-nek lefedésére alkalmas méretben	
játéktartó, mobil térelválasztó polc	tevékenységközpontonként 1 (7)	
fektető tároló	valamennyi gyermekágy tárolásához szükséges mennyiség	
élősarok állvány	gyermekcsoportonként 1	
hőmérő	gyermekcsoportonként 1	
szeméttartó	gyermekcsoportonként 1	
zsúrkocsi	gyermekcsoportonként 1	

Eszközök és felszerelések	Mennyiségi mutató óvodánkban	Megjegyzés
TORNASZOBA		
tornapad	2	
tornaszőnyeg	1	
bordásfal	2	
óvodai többfunkciós mászókészlet	1	
JÁTSZÓUDVAR		
kerti asztal	gyermekcsoportonként 1	
kerti pad	gyermekcsoportonként 2	
babaház	1	
udvari homokozó	1	
takaróháló	1	
ÓVODAVEZETŐI ÉS NEVELŐTESTÜLETI IRODA		
íróasztal és szék	1-1	
szék	2	
telefon	1	
könyvszekrény	1	
iratszekrény	1	
számítógép asztal	1	
számítógép, nyomtató	1	
fax, fénymásoló gép	1	
GYERMEKÖLTÖZŐ		
Öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	gyermeklétszám figyelembevételével	
öltözőpad	gyermeklétszám figyelembevételével	
GYERMEKMOSDÓ, WC		
törülközőtartó	gyermeklétszám figyelembevételével	
falitükör	gyermekmosdónként 1	
hőmérő	1	
rekeszes fogmosó tartó	gyermeklétszám figyelembevételével	

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Eszközök és felszerelések	Mennyiségi mutató óvodánkban	Megjegyzés
egyéni tisztálkodó szerek	felőtt és gyermeklétszám szerint 1	fésű, fogkefe, fogmosó pohár
tisztálkodó felszerelések	mosdókagylónként 1	ruha-, körömkefe, szappantartó
fésűtartó	csopontonként 1	
törülköző	felőtt és gyermeklétszám szerint 2-2	
abrosz	asztalonként 3	
takaró	gyermeklétszám szerint 1	
ágyneműhuzat, lepedő	gyermeklétszám szerint 3-3	

IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Eszközök és felszerelések	Mennyiségi mutató óvodánkban	Megjegyzés
szennyes ruha tároló	1	
mosott ruha tároló	1	
mosógép	1	
centrifuga	1	
vasaló	1	
vasalóállvány	1	
szárítóállvány	1	
takarítóeszközök	1	
kerti munkaeszközök, szerszámok	1-1	
hűtőgép	1	
porszívó	1	
mikrosütő	1	

9. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Kiindulási pontunk:

- ❖ A másság nem szétválaszt, hanem összeköt minket.

Célunk:

- ❖ A fejlődésben akadályozott gyermekek megkülönböztetés nélküli részvétele az óvodai nevelésben.
- ❖ A sérült vagy lassabban fejlődő funkciók fejlesztése.
- ❖ A jobb életminőség biztosítása.
- ❖ A szociális kapcsolatok bővülésének támogatása az ép és sérült gyermekek, valamint szüleik körében.

Feladatunk:

- ❖ Elfogadó környezet kialakítása.
- ❖ Egyénre szabott fejlesztő programok készítése.
- ❖ A sérült gyermekek alkalmazkodó képességének, önállóságának együttműködésének fejlesztése.
- ❖ A szülők segítése, támogatása.
- ❖ A sérült gyermekek fejlesztésében résztvevő szakemberekkel való szoros együttműködés kialakítása.

9.1. A fejlesztés területei:

9.1.1. Mozgáskorlátozottak:

A tartó vagy mozgató szervrendszer veleszületett vagy szerzett sérülése, károsodása folytán mozgásukban korlátozott gyermekek.

A tartó és mozgatórendszer elváltozásai:

- tartási rendellenességek,
- nyaki és mellkasi deformitások,
- csípőízületi elváltozások,
- lábdeformitások.

Célunk:

- ❖ Az állapotromlás vagy másodlagos károsodás megakadályozása, az optimális működés elősegítése.

Feladatunk:

- ❖ Az elváltozás függvényében a mozgásfunkciók funkcionális rendszerének korrekciója, fejlesztése.
- ❖ Az önállóság, személyi függetlenség kialakítása.
- ❖ Az egész személyiség pozitív befolyásolása.

A fejlesztés tartalma:

Nevelőmunkánkban a mozgáskorlátozott gyermekek esetében fontosnak tartjuk a mozgásállapothoz illeszkedő:

- cselekvések, tevékenységek, tapasztalatok nyújtását,
a motoros képességek fejlesztését.

9.1.2. Beszéd fogyatékosok:

A beszédzavarban vagy nyelvi zavarban szenvedő gyermekek, melynek oka lehet veleszületett valamint szerzett.

Célunk:

- ❖ A nyelvi és beszédfejlődési zavarok korrigálásával a kommunikációs nehézségek csökkentése.

Feladatunk:

- ❖ A beszédkészítéssel az aktív, passzív szókincs fejlesztése, beszédérthetőség folyamatos javítása.

A fejlesztés tartalma:

- organikus eredetű beszédzavarok (hangképző szervek organikus hibája, hallássérülés, vagy az agyműködés illetve az idegrendszer szervi zavara),
- funkcionális beszédzavarok (bizonyos percepciók zavarok),
- pszichés eredetű beszédzavarok (pszichogén afónia),
- környezeti tényezők (ingerszegény környezet) okozta beszédzavar esetén a funkciók fejlesztése érzékszervi észlelés – érzékelés gyakoroltásával.

Érzékszerveiken keresztül a világ auditív, vizuális, kinezetikus, taktilis ingereinek megtapasztalása.

Erre épülhet rá a figyelem, az emlékezet, a képzelet a legmagasabb megismerő tevékenység a gondolkodás rendszerének fejlesztése.

9.1.3. Eklektív mutizmus

A kialakult beszéd zavara, a korábban jó szinten beszélő gyermek bizonyos helyzetekben nem szólal meg.

Célunk:

- ❖ A peremhelyzet kialakulásának megakadályozása.

Feladatunk:

- ❖ Az óvoda nyugodt légkörének toleráns magatartásának biztosítása.

A fejlesztés tartalma:

Logopédus, pszichológus bevonásával egyénre szabottan határozható meg.

9.1.4. Látássérültek

A látási fogyatékoság a látási analizátor valamely részének organikus vagy funkcionális elváltozása, melynek következtében a gyermek lehet gyengénlátó, alig látó és vak.

Célunk:

- ❖ A szemüveg viseléséből eredő negatív személyiségjegyek (túlzott érzékenység, félelem, szorongás, agresszió) kialakulásának illetve rögzülésének csökkentése.
- ❖ A látásfogyatékoságból eredő hátrányok csökkentésével a másodlagos vagy következményes sérülések megelőzése.

Feladatunk:

- ❖ Látástréninggel a szemmozgások trenírozása, a szem fixációs működésének erősítése.
- ❖ Térérzékelés fejlesztése – a mozgásos félelem leküzdése.
- ❖ A vizuális megfigyelés fejlesztése.
- ❖ Szem – kéz koordináció és finommotorika erősítése.

A fejlesztés tartalma:

A látássérülésből eredő speciális nevelési szükségletek kielégítését segítő játékos, egyéni foglalkozások, melyek a

- tájékozódó képesség,
- vizuális differenciálóképesség,
- látás – mozgás koordináció,
- grafomotoros képesség,
- megfigyelő képesség,
- alaklátás,
- rész – egész látás,
- memória,
- képzelet fejlesztését szolgálják.

Hangsúlyos az ép érzékszervek útján szereshető tapasztalatok nyújtása:

- tapintás: (tér, helyzet, felület, súly, mennyiség, méret sorrendek), ezáltal a gondolkodási funkciók fejlesztése,
- hallás: a tér egészéről, azok irányából érkező ingerek,
- szaglás érzékeltetése – a térbeli, tájékozódás segítése érdekében.

9.1.5. Nagyothallók – siketek:

A hallássérülés károsodása, csökkenése és vesztesége alapján teszünk különbséget a hallásfogyatékoság mértéke között.

Tanulási zavarral együtt járó hallássérülés:

- beszédmotorika problémái,
- gyenge szájról olvasási készség,
- diszgráfia, diszlexia, szisszimbólia, szipraxia,
- súlyos dekoncentrálttság.

Célunk:

- ❖ A hallássérült gyermekek számára pozitív magatartásminta közvetítése.
- ❖ A beszédfejlesztés támogatása gazdag nyelvi környezet biztosításával.

Feladatunk:

- ❖ A stigmatizált magatartásformák kialakulásának megelőzése (siketes jellegzetesség, társak rángatása, kiabálás).
- ❖ Önfegyelemre, türelemre, önállóságra szoktatás.
- ❖ Reális énkép, önértékelés kialakulásának segítése.

A fejlesztés tartalma:

- Hosszabb – rövidebb célzott egyéni foglalkozásokkal a beszédértés, a hallási diszkrimináció, a hallási emlékezet, a figyelem, a hangadás, a hangképzés játékos fejlesztése.
- Speciális egyéni megsegítéssel az aktív nyelvhasználat építése, a testbeszéd és szájról olvasás mellett a nyelvi kommunikáció erősítése.
- A túlgondoskodásból eredő gátló tényezők oldása.

9.1.6. Értelmileg enyhe fokban sérült gyermekek:

Veleszületett vagy korai szakaszban szerzett sérülés következtében alakul ki.

Célunk:

- ❖ Az ép gyermekekkel történő együttneveléssel a sérült gyermekek fejlődési ütemének gyorsítása.

Feladatunk:

- ❖ Az önálló életvitelhez szükséges gyakorlati tapasztalatok nyújtása.

A fejlesztés tartalma:

Egyéni fejlesztéssel:

- az észlelési zavarok (egyensúly taktilis, kinezttikus) kiküszöbölése, funkciók erősítése,
- a “játszani tudás” megalapozása, szociális – emocionális késztetéssel,
- beszédészlelés fejlesztése (beszédértés, fonetikus észlelés, hanganalízis, mondatértelmezés),
- cselekvések utánnzással történő gyakorlásával a önellátás gyakorlása,
- kommunikációs helyzetek megteremtésével a kapcsolatteremtési készség fejlesztése.

9.1.7. Más fogyatékosok:

A figyelemzavaros, hiperaktív tanulási zavarral küzdő, autista, pervazív zavarban szenvedő akusztikus gyermekek.

Célunk:

- ❖ A kóros viselkedés kialakulásának megelőzése.
- ❖ Konfliktus leküzdésére törekvés, érzelmi kontroll kialakítása.
- ❖ Alapvető kognitív készségek, képességek alakítása.

Feladatunk:

- ❖ A szocializáció érdekében a problémás gyermekek alkalmazkodó képességének erősítése, társkapcsolati zavarok korrekciója.
- ❖ A szülő - pedagógus konstruktív együttműködésének kialakítása.

A fejlesztés tartalma:

Egyéni fejlesztés keretében –

- elemi adaptív viselkedés kialakítása,
- szokásrendszer kialakítása, önálló alkalmazásának elsajátítása, folyamatos elvárás a szintentartásban
- szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése felesleges ingerek kikapcsolásával.
- a preverbációs kapcsolat erősítése
- alkalmazkodó képesség segítése.

9.1.8. Beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése

Különleges ellátást igénylő ép intellektusú gyermekek, akiket a “másság” jellemez.

Célunk:

- ❖ Komplex személyiségfejlesztés a pozitív tulajdonságok kiemelésével.

Feladatunk:

- ❖ A “másság” jegyeit hordozó gyermekek elfogadása.

A fejlesztés tartalma:

- Egyénre szabott fejlesztő programmal, elfogadó környezet megteremtésével a beilleszkedési – magatartási és tanulási zavar enyhítése.
- Az alkalmazkodó képességek, együttműködést, önfegyelmet, önállóságot fejlesztő helyzetek tudatos alkalmazása.

9.1.9. Belgyógyászati és egyéb betegségek

- enyhe fokú elhízás,
- asztma
- enyhe fokú szívproblémák
- lisztérzékenység
- cukorbetegség
- epilepszia.

Célunk:

- ❖ A gyermekek egészségének védelme.

Feladatunk:

- ❖ Az orvosi utasítások betartása, elfogadtatása a gyermekekkel,
- ❖ Óvodai körülmények között a speciális étrend biztosítása.
- ❖ A betegség tudat kialakulásának megelőzése.

9.2. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének feltételei:

Szolnok Városi Pedagógiai Szakszolgálat intézményegységei:

- Nevelési Tanácsadó,
- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság,
- Budapesti Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Szolgáltató Központ,
- Budapesti Mozgásvizsgáló Országos Rehabilitációs és Szakértői Bizottság, szakértői véleménye alapján belső és külső szakemberek együttműködésével valósul meg, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.

9.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének intézményben biztosított személyi feltételei:

Óvodapedagógus	51 fő	
Pszichopedagógus	1 fő	Szakvizsga folyamatban
Fejlesztő pedagógus	1 fő	Szakvizsga folyamatban
Nyelv és beszédfejlesztő pedagógus	1 fő	
Gyógytestnevelő	1 fő	Szakvizsga folyamatban
Mentálhigiénés	2 fő	Szakvizsga folyamatban
Részképességfejlesztő (Sindelár) pedagógus	1 fő	

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése terén ellátandó munkaköri feladatokat az érintett dolgozók munkaköri leírása tartalmazza.

9.4. Személyi kompetenciáik intézményen belül és kívül:

<i>Sérülés</i>	<i>Intézményen belül</i>	<i>Intézményen kívül</i>
Mozgáskorlátozottak	Gyógytestnevelő	Gyógytornász Konduktor
Beszéd fogyatékosok	Fejlesztő pedagógus pszichopedagógus	Logopédus
Eklektív mutizmus	Pszichopedagógus	Pszichológus Logopédus
Látássérültek	Pszichopedagógus	Gyógypedagógus
Nagyothallók Siketek	Pszichopedagógus Fejlesztő pedagógus	Szurtopedagógus
Értelmileg enyhe fokban sérültek	Pszichopedagógus Fejlesztő pedagógus	Oligofrén pedagógus Szomatopedagógus
Más fogyatékosok	Pszichopedagógus Fejlesztő pedagógus	Gyógypedagógus
Beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel, tanulási nehézséggel küzdő gyermekek	Pszichopedagógus Fejlesztő pedagógus	Oligofrén pedagógus Logopédus

9.5. Tárgyi feltételek:

A tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásainak megfelelően valósul meg, mely kiegészül speciális fejlesztést segítő eszközökkel

- nagyméretű tükör
- vizuális tábla,
- mozgásfejlesztést segítő eszközök
(Bady Roll, Ayres, Wesco eszközök).

9.6. Az integrált nevelés során várható eredmény:

- ❖ Az ép és sérült gyermekek együttnevelésének eredményeként a pedagógusokban, szülőkből, gyermekekben kialakul az előítéletmentes szemlélet és gyakorlat.
- ❖ A korai életszakaszban történő integrált neveléssel egyenlő esélyeket biztosítunk a sérült gyermekek számára.
- ❖ Speciális, egyénre szabott fejlesztő programok alapján történő megsegítéssel a sérülésből adódó hátrányokat csökkentjük.

10. A helyi nevelési program alapját képező dokumentumok:

1. A többször módosított 1993. évi LXXIX. tv. a közoktatásról
2. 137/1996. (VIII.28.) kormányrendelettel kiadott óvodai nevelés országos alapprogramja
3. 11/1994. (6.hó. 8-a) MKM. Rendelet. 7.sz. melléklete
4. 1056/1999. (7. hó. 6.) kormányrendelet
5. 32/1997. (11. hó 5.) MKM. rendelet
6. 3/2022. (II. 15-e) OM rendelet
7. Az 1997. évi XXXI. Tv. módosítása a 2002. évi IX. tv. a gyermekek védelméről

11. Felhasznált irodalom

1. Nagy Jenőné
Óvodai programkészítés, de hogyan?
OKKER Budapest 1997.
2. Nagy Jenőné
Helyzetelemzés, önmeghatározás, döntés
OKKER Budapest 1997.
3. Nagy Jenőné
Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel
Color Print Szolnok 1996.
4. Nagy Jenőné
Csak tiszta forrásból
Color Print Szolnok 1996-2002.
5. Dr. Deliné Dr. Fráter Katalin
Lépésről lépésre óvodai fejlesztő program
Dr. Deli Imre Hajdúböszörmény 1997.

6. Nagy Jenőné – Németh Menyhértne – Novákné Cseh Ibolya
Rajz, mintázás, kézimunka
Color Print Szolnok 1999.
7. Nagy Jenőné: Óvodatükör
Ecomix Kft. Szolnok 2001.

8. Villányi Györgyné
Tanulmányok a kisgyermek neveléséről
OKKER Oktatási Iroda Bp. 1996.

9. Kovács György – Bakosi Éva
Játék az óvodában
Debrecen 1995.

10. Mérey Ferenc – V. Binet Ágnes
Gyermeklélektan
Bp. Gondolat Kiadó, 1978.

11. Gaál Sándorné – Kunos Andrásné
Testnevelési játékok anyaga és tervezése az óvodában
Color Print Szolnok 1996.

12. Dr. Tóthszöllősyné Varga Tünde
Mozgásfejlesztés az óvodában
Bp. FER-CO KFT. És a Váci Ofszet KFT. 1994.

13. Villányi Györgyné
Játék a matematika?
Tárogató Kiadó Bp. 1993.

14. Tarján Gábor
Mindennapi hagyomány
Dabas Mezőgazdasági Kiadó 1994.

15. Kósa – Szemerkenyi
Apáról fiúra
Bp. Móra Kiadó, IV. kiadás 1973.

16. Dankó Ervinné dr.
Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban
Bp. Dinasztia Kiadó 1993.

17. Zilahi Józsefné
Mese – vers az óvodában I.
Bp. Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.

18. Dr. Fejes Erzsébet – Kanczler Gyuláné dr.
Mesélő természet
KINCS KÖNYV Kiadó 1995.

19. A közvetlen és tágabb környezetünk tevékeny felfedezése
Szolnok, Grafiti Nyomda 1996.

20. Kodály Zoltán
Magyar Népzene Tára
Bp. Zeneműkiadó 1951.

21. Forrai Katalin
Ének az óvodában
Bp. Editio Musica 1974.

22. Törzsök Béla
Zenehallgatás az óvodában
Bp. Zeneműkiadó 1982.

23. Kondacs Mihályné – Podmaniczky Mária
Vizuális nevelés az óvodában
Bp. Calibra kiadó 1993.

24. Dömökös Tekla
Magyar népszokások
Corvina kiadó

25.Hétköznapi varázslatok
Bp. 1997.

26.Szaitzné Gregoits Anna
Komplex prevenciós óvodai program
1996

11. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A III. sz. Óvodai Igazgatóság Helyi nevelési programja a nevelőtestület elfogadásával és a fenntartó jóváhagyásával lép hatályba.

A hatályba lépéssel egyidejűleg érvényét veszti a 104/2003. (IV.24.) sz. Közgyűlési határozat az Óvodai Igazgatóságok Helyi nevelési programjának jóváhagyásáról.

A Helyi nevelési program érvényességi ideje a nevelőtestület határozata alapján:

2004. szeptember 01. – 2008. augusztus 31-ig.

A Helyi nevelési program módosításának indokai:

- ❖ Szervezeti átalakítás,
- ❖ A nevelőtestület többségi indítványa a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján.

A Helyi nevelési program módosítás előterjesztése

- ❖ szóban nevelőtestületi értekezleten.

12. Legitimációs záradék

Véleményezte:

Közoktatási szakértő

Dátum:, 2004. hó..... nap

Véleményt nyilvánított:

Szülői Választmány képviselője

Dátum:....., 2004..... hó..... nap

Elfogadta:

A nevelőtestület képviselője

Dátum:....., 2004..... hó..... nap

Jóváhagyta:

A fenntartó önkormányzat

Dátum:....., 2004..... hó..... nap

Irattári száma: